

ישמח ישראל

המבואר

מאמור מספה"ק ישמח ישראל
על פרשת השבוע
בתוספת ביאור והערות

ויקהל - פרה

תוכן העניינים

- מבוא.....ו
- ישמח ישראל.....ט
- הביאור.....יד
- תמצית המאמר.....כו
- הוראה למעשה בעבודת ה'.....כח
- בינת המאמר מעשיהן של צדיקים.....כט
- הכנה ולשם יחוד לפ' פרה.....לח
- אמרות ופנינים יקרים.....מב

דברי רבינו ז"ע בענין לימוד דברי תורתו מתוך ציוארתו הק'

...הנני מאמין באמונה שלימה כי מאהבת הקב"ה ומחסדו הגדול אשר חושב מחשבות לעזרת כל הנשמות אשר לא ידח ממנו נדח חלילה, ברחמי הרבים סבב כל הסיבה הזאת אשר ישמעו אנשים אשר קטנם עבה ממתיני לקול, ויבקשו תורה מפי נדכה ונכאה כמוני אשר נפלות היא בעיני, למען אקיים מצות ושננתם לבניך אלו התלמידים, למען אשר לא ימחה שמי חלילה מישראל, ומדי זכרם בי יזכרוני לטובה למען להעלות משאל תחתיה.

לזאת אבקש ואתחנן בבכי ובתחנונים מעת אוהבי ורעי, אשר מסרתי נפשי עליהם, וכמעט רוב ימי חלדי הייתי משרת להם לעסוק לטובתם בכל האפשרות, זכרו נא לבקש רחמים על הדין נפשא עלובתא, ובכל עת אשר תהיו פנוים מצרכים ותעסקו במילי דשמיא, תזכרו נא גם אותי השפל והנדכה, אשר הייתי עמכם בצוותא חדא שנים רבות, לבקש רחמים על נשמותי...

כס"ד

פרשת ויקהל תשפ"ה גליון ריז שנה ה

..~..~..~..

התודה והברכה לכל המסייעים בהוצאת השיעור
ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

..~..~..~..

לתשומת לב הלומדים היקרים והנכבדים.
שגיאות מי יבין, היות וקונטרסים אלו יוצאים לעת
עתה בלחץ של זמן, ואין מספיק שעת הכושר להגיה
את הקונטרס כמו שצריך, לכן אנו מודעים בזה שכל
הקונטרס אינו מוגה, והוי דן את כל האדם לכף זכות.
כמו כן נשמח מאד לקבל הערות והארות לתיקונים
הוספות והשמטות וכל המצטרך

..~..~..~..

על פי הלכה אסור לעיין בגליון בעת **אמירת קדיש**
(מ"ב סי' נו סק"א), בעת **חזרת הש"ץ** (מ"ב סי' קכד
סק"ז-יח), בעת **קריאת התורה** (סימן קמו ס"ב),
בעת **שעוסק בתפילה או בברכה** (מ"ב סי' קצא
סק"ה).

..~..~..~..

לרפואתה ולהחלמתה המהירה והשלמה
של האשה מרת שרה גולדא בת רחל לאה
בתושח"י.

..~..~..~..

לתגובות והערות ולכל ענייני הגיליון

03-9146666

פקס: 03-6162226

אימייל: hayismachyisroel@gmail.com

כמו"כ להשתתפות בהוצאות הגיליונות הבאים
נא פנו בכתובות הנ"ל.

לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש

עיקר פנימיות הענין של מצות פרה בא ללמד לקיים את מצוות ה' אך
ורק באמונה טהורה ולא מחמת טעם ושכל

שואלין ודורשין בהלכות חג הפסח שלושים יון קודם לחג על ידי קריאת
פרשת פרה שעל ידה נוכל לקבל את אורות קדושת החג הבעל"ט

אמת ואמונה מביאה לידי הכנעה וענוה והיא היא ההכנה הראויה
והנצרכת לקרבן פסח ולאכילת מצה

ענין ארבע פרשיות שהם כנגד ארבע יסודות הבריאה אש רוח מים
ועפר, וכנגד ארבעה מיני ביטוי חמץ, והבכ המיוחד שיש בפרשת פרה

בכח טהרת פרשת פרה זוכים לאש התלהבות לעבודת השי"ת ולאורות
חג הפסח הבעל"ט

אי אפשר ללבוש צורה חדשה של רוח חדש אלא על ידי שפושט
הצורה הישנה, וזהו סוד פרשת פרה

פטרון החודש

גדבת ידידנו היקרים והנכבדים
משפחת וידבסקי שיחי'

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ירחמיאל ישראל ב"ר יהושע אליעזר ז"ל

נלב"ע כ"ט אדר תשמ"ו

וזו' מרת מלכה ב"ר יצחק ע"ה

נלב"ע א' אייר תשע"ח

וידבסקי

ת.ג.צ.ב.ה.

זכות האדרת דבריו הק' של רבינו הגדול מאורן של ישראל מרן
בעל הספה"ק ישמח ישראל וצוקללה"ה זיע"א, יעמוד לזכותו
להצלחה בכל העניינים אב"ר

פטרון החודש

ידידנו הנכבד והנעלה איש טוב ומטיב רודף צדו"ח
הרה"ח ר' ברוך אלימלך פערעלמאן שליט"א
ציריך יצ"ו

לטובת נשמת כ"ק מרן רבינו הקוה"ט
בעל האמרי מנחם זצוקללה"ה זי"ע
גלב"ע י"ז אדר ב' תשס"ה

זכות האדרת דבריו הק' של רבינו הגדול מאורן של ישראל מרן
בעל הספה"ק ישמח ישראל זצוקללה"ה זיע"א, יעמוד לזכותו
להצלחה בכל הענינים אבי"ר

מבוא

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'

בזה, על ידי 'הקבצו', קביצה היא כשתקבץ חלקי הדבר ותחברם לאחד, מה שאין כן 'אסיפה' הוא אסיפת הרבה דברים למקום אחד, וזה ענין אומרם ז"ל (חגיגה כו.) ברגל הוא טהרת כל ישראל, הכתוב (שופטים כ, יא) עשאו כולן חברים, ועיין רש"י (נדה לד.) בכל זמן שישראל נאספים למקום אחד קרי להו חברים, עיין שם, והוא כיון שנתאספו כל ישראל אז נטהר הכל, כי עיקר טהרת אפר הפרה הוא על ידי האמונה וההכנעה, ונפשו כעפר לכל תהיה, וישפיל עצמו כאזוב ויתרפא (רש"י במדבר יט, כב), ועל ידי האחדות זוכים לזה".

רבינו מסיים שם את מאמרו בהוראה למעשה, שגם זה שייך ביותר לזמננו עתה שאנו עוסקים בטהרת פרה מתוך 'ויקהל' משה את כל עדת בני ישראל - באסיפתן של ישראל זו טהרתן, וכך אמר בלשון קדשו:

"היוצא לנו מזה שעתה עיקר עצתינו אמונה, שנהיה כלולנו יחד באהבה ואחוה וחיבה, ובזה נוכל לקבל זה מזה עול מלכות שמים, ועל ידי

'טובים השנים מן האחד' - בשנה זו חל פרשת פרה להיות בפרשת ויקהל, ושני הפרשיות הללו הם חטיבה אחת של התיקון הגדול במעשה הפרה, כשם שמעשה פרה בא לטהר טמאים, וכמו שכתב רש"י ז"ל במגילה (כט.) בשם הירושלמי שפרשת שריפת הפרה נקראית "טהרתם של ישראל" כך גם פרשת ויקהל מטהר טמאים, כי אסיפתן של ישראל היא טהרתן. כמו שאמרו במדרש (ב"ר צח, ב): האספו וכו' הטהרו, היך מה דאת אמר (נחמיה יב, כח-ל) ויאספו וגו' ויטהרו הלשכות (שם יג, ט), ורבנן אמרי צוה אותן על המחלוקת, אמר להון תהון כולכון אסיפה אחת וכו', התקינו עצמכן לגאולה.

וכפי שכותב רבינו בפרשת ויחי (אות ה) בביאור הדברים שאסיפתן של ישראל הוא כמעשה 'אפר הפרה' והענין הפנימי שיש במעשה פרה זוכים על ידי אחדות, וזה לשון קדשו:

"כי באחרית הימים כאשר מים אין להעביר טומאה, אז עיקר טהרתן של ישראל הוא על ידי אסיפת כל ישראל ויחוד לבם כאחד, וזה תלוי

אגודתינו יחד נזכה מהרה לגאולת עולם, גאולת הכללי והפרטי, כל נפש ונפש מישאל ברוחניות ובגשמיות, אמן."

ובדבר מאמרו של רבינו המובא כאן, מאמר זה הוא רב הכמות ורב האיות, חציו הראשון נכתב בכתב יד קדשו של רבינו זי"ע, ונשנו ונאמרו בשולחנו הטהור, והמשך הדברים המובאים בחציו השני של המאמר, הן הן הדברים הנקנים באמירה לגבוה - שאמרם רבינו בקדשו בשולחנו הטהור, ונכתב בספר על ידי מעתיק השמועה [עם ההגהות של רבינו זי"ע] ה"ה רבי מנשה פריימן ז"ל, בחלק זה מבאר רבינו מתוך הנלמד בסוד פנימיות הענין של מצות פרה אדומה את ענין ארבע פרשיות בכלל ופרשת פרה בפרט, ואת כח ההכנה להרגיש את אורות קדושת חג הפסח הבעל"ט, ואת אש המתלקחת ומתלהבת לעבודת הבוית"ש. (מחמת קוצר הזמן ורוחב הידיעה לא הספקנו בחלק זה לבאר את דברי קדשו, ואי"ה ובעזרתו יתברך יהיה עוד חזון למועד).

הנה בספר כתר שם טוב (חלק ב) מובא ששאלו את **מרן רבינו הבעש"ט הקדוש** זצלה"ה זי"ע לפי דרכו בקודש, שהראה לדעת איך כל מצוות התורה הן נצחיות בשכל, שאף שבפועל הם בזמן ובמעשה, מכל מקום בשכל הם תמיד נצחיים, כי התורה היא אלקותו ואלקותו ית"ש הוא נצחי, א"כ איך ובמה שייך ענין פרה אדומה בזמן הזה? ומהו הענין שמטהרת טמאים ומטמאה טהורים? ובמאמר שלפנינו רב הכמות ורב האיות, יבאר רבינו עפ"י דרכו את התשובה לשאלת תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע.

בזמנינו ב"ה אכשר דרא ובני ישראל מדקדקים הרבה במצוות ובפרטי המצוות, אבל שמחת

המצוה עם אהבה ויראה פנימית הבוערת בתשוקה לקדושת שמו יתברך, היתה מצויה בדורות הקודמים יותר מהדור הזה. וזה היה מצוי אפילו אצל היהודי הפשוט ביותר. וגם אילו קרה ונפלו מדרגה זו - מיד קמו ונתעודדו, כי אמונתם ותמימותם היתה באמת ובשלמות הטהרה, ואכמ"ל בסיבת הדבר. ומסופר על חסיד אחד פשוט שקראו לו בשם ראוב"ק קצב, הוא לא היה בעל מוחין גדולים, וכמעט שלא ידע אפילו לשון הקודש, אבל לבו היה בוער תמיד באהבת השי"ת. פעם ניגש אל הרב דמתא ושאל אותו מה הכוונה בכתוב (תהלים יח, ב): **'ארחמך ה' חזקי'**, ענה לו הרב, **'איך האב דיר ליב'**, היינו שדוד המלך אומר להקב"ה **'אני אוהב אותך'**. מיד נדלקה אש בעצמותיו של אותו ראוב"ק קצב, והתחיל לחזור ולשנן לעצמו דוד המלך אומר **'ארחמך, איך האב דיר ליב'**, הנה אף שכולנו יודעים משמעות התיבה, אצל אותו יהודי מהדור הקודם היא פעלה להבעיר בלבו אש קודש.

מהיכן ניקח גם אנו את אש התבערה הזאת? איך נוכל גם אנו להיות עקביים בתורה ועבודת ה'? מהיכן ניקח קצת מתמימות והאמונה פשוטה וטהורה של פעם? איך נהיה גם אנחנו מהמאושרים של **'אשרי תמימי דרך'**?

בחלקו הראשון של המאמר מלמדנו רבינו זי"ע להבין ולהשכיל מהי אמונה, ועד כמה שצריכים לאמונה כדי שנזכה לנועם מתיקות ועריבות התורה והמצוות, ועי"ז להיות עקביים בעבודת השי"ת. ולדברי רבינו בחנוכה אות נא **יש חוב קדוש על כל אחד ואחד לבקש על כך שיזכה להרגיש עריבות נעימות ומתיקות המצוה**, אבל כל זה אך ורק בתנאי

של 'במצותיך האמנותי', כשעושה את המצוה אך ורק מתוך אמונה,, ובזה מפרש את מאמר הכתוב שאומרים לפני כל קיום מצוה: **'ויהי נועם ה"א עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו'** - שאפילו מי שאינו יכול לכוון ולעשות המצוה כראוי וכיאות, וכל עשיותיו הוא רק במעשה ידיו בלבד כמו בהמה בלי דעת ובלא כוונה, **עם כל זאת על ידי הכנעה האמיתית זוכה לנעימות ומתיקות המצוה.** ורבינו מסיים שם: שזה הרמז בכוונת דברי חז"ל הדליקה חש"ו לא עשה כלום, כי השוטה שמתגאה וחושב בדעתו שהוא המדליק נ"ח כראוי וכנכון, לא עשה כלל. כדרכו בקודש כתב רבינו את דברי קדשו באופן השווה לכל נפש, וכל אחד ואחד לפום דרגה דיליה, יכול ללמוד מזה את דרך העבודה של זכירת מעשה העגל ותיקונו, אשר כאמור היא מצוה תמידית הנוהגת בכל יום ובכל מקום ובכל זמן. ברם! תוכן

המאמר עצמו שהוא ענין אמונה פשוטה הוא עמוק ורחב מאד מאד, כי מדרגות האמונה הם גבוה מעל גבוה, ורבינו מדבר באחד המדרגות הגבוהות מאד, וכן רומז בתוך דבריו הרבה ענינים גבוהים ורמים עמוקים ורחבים, ובביאורים (המקוצר והמורחב) הוספנו והרחבנו את הדברים במקצת מן המקצת, ותן לחכם ויחכם עוד. אבל ביסוד הדברים יש בהם להחיות נפש כל חי, וכל אחד ואחד יוכל לתקן בהם את מוחו וכל אבריו ולהחיותם בחיות דקדושה, ולטהר את לבבו ונפשו לעבודת השי"ת באמת ובתמים, בשמחה ובטוב לבב, אכ"ר.

ויהי רצון שנזכה על ידי האמונה שלנו, לטהרת הלב והמוח. ועל ידי קריאת פרשת פרה בצירוף פרשת ויקהל - באסיפתן של ישראל, נוכל לזכות בס"ד ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט. אכ"ר.

ישמח ישראל

שכלינו, ואף על פי כן אנו מקיימין אותה, על כן הוא תיקון לחטא העגל, חסרון אמונה רח"ל, 'תבוא פרה' שאין לה שום טעם, רק הכל מצד האמונה, 'ותכפר על מעשה העגל' חסרון אמונה רח"ל.

וכעין זה פירש עט"ר א"ז הרב הצדיק זצללה"ה
הפסוק (תהלים קיט, סו) טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי, היינו מי שחפץ לעשות רק המצוה שיודע טעמה ומבין בהשכל, אבל אם אינו מבין אינו חפץ לעשות המצוה באמונה לבד, מסתירין לו מן השמים הטעם וכוונת המצוה, יען כי לא באלה חפץ ה', רק לעשות המצוה באמונה שלימה, [אף שלא נדע, לזאת ביקש דוד המלך ע"ה הודיעני ה' טעם ועריבת המצוה, כי אף אם לא אדע טעמה אעשה אותה באמונה שלימה], לזאת אל תסתור ממני טעמה ולמדני.

ובזה פירש כ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע דברי
המדרש (במדבר י"ט, ו) לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה, היינו דמשה רבינו ע"ה לא חטא בחטא העגל, ולא נצרך להתיקון הזה, ולכך גילה לו הקב"ה הטעם ממצוה זאת, אבל לאחרים שפגמו באמונה בחטא הנ"ל, להם מוכרח הדבר להיות

[א] דברי כ"ק איתן מורינו ורבינו הרב הקדוש סבא קדישא מו"ה רבי יצחק מווארקא זצללה"ה, כאשר שמענו מכ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע, והוא על קושיית הבאר מים חיים (לאחי המהר"ל, ריש פר' חוקת אות ג) **וספרים הקדושים** (נועם אלימלך פר' חוקת, קדושת לוי פר' פרה), **הלא רבי משה הדרשן גילה לנו טעם פרה** (רש"י במדבר י"ט, כב), ומדוע נקרא (שם, ב) חוקה. **[אם אמנם כי באמת אינו קושיא, כי החוקה הוא שמתהר טמאים ומטמא טהורים (יומא יד. במדב"ד יט א, חינוך מצוה שצז)].**

וכ"ק רבינו הקדוש הנ"ל תירץ קושייתם, והוא, כי ידוע אשר עיקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה (שמו"ר מב, א), **[והיינו כי אמונה נקרא בזמן שהשכל אינו מאיר, והמוח אינו בהיר, וכמה דאת אמר (תהלים צב, ב) ואמונתך בלילות, ודור הזה כאשר חסר להם משה רבינו ע"ה שעה קטנה, והשכל לא האיר להם כל כך, מיד עשו מה שעשו].** והתיקון הוא תשובת המשקל, התחזקות האמונה, היינו להאמין בפשיטות, אף שלא נדע ולא נשיג בשכלינו, אף על פי כן נאמין במצוות השי"ת. וזה הוא דברי רבי משה הדרשן (רש"י במדבר י"ט, כב), יען שהפרה הוא חוקה בלא טעם, ולא נדע ונשיג שום טעם על פי

האיש בטומאת מת, ונצרך להזאת אפר פרה, שהוא חוקה בלי טעם. והמאמינים בה ומשפילים עצמם כאיזוב נטהרו בה, ונשברו טהרו (כלים ב, א), עיקר טהרתם תלוי רק בשפלות רוחם ובלבבם הנשבר, ואחרי יודעם כי הם רחוקים מחכמה ובינה, וכמו שנאמר (תהלים עג, כב) ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, רק מאמינים באמונה פשוטה, בלי התבוננות יתירה בחוקי ה', על ידי זה נטהר מוחם, וממשיכים בו חיות חדש על ידי האמונה, וכמו שנאמר וצדיק באמונתו יחיה.

וזה הוא כוונת רבינו הק' זצללה"ה, שחטא העגל היה מפגם האמונה, ונפגם מוחם ונחשבים כמתים, היינו מחוסרי חיות דקדושה מהמוח שהוא מקור החיות לכל הגוף כנווד (זה"ק ח"ב קנג), ועל ידי הפרה שהוא התחזקות האמונה נטהר מוחם, ותבוא אמו ותקנח צואת בנה. וזה הוא ענין אומרם ז"ל (במדב"ר יט, ח) משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, שכל החכמות החיצוניות נקראים שפחות להתורה, ובחכמות ומחשבות כאלה שלא לצורך התורה לשמשה, מטנפין פלטין של מלך, שהוא המוח משכן הנשמה (תיק"ז נג).

ובזה יובנו דברי המדרש רבה (שם) מעשה בגר אחד ששאל את רבי יוחנן בן זכאי דבר זה שאתם עושים נראין כמין כשפים כו' עיין שם, עד אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא הפרה ולא המים מטהרים, אלא אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזירתי, דכתיב (במדב"ר יט, ב) זאת חוקת התורה. ודברי המדרש פלואים, דמה השיב להם 'לא המת מטמא' אשר על זה לא היה שום קושיא, כי זה הוא ככל מצוות שבתורה שנעלם מאתנו טעמם, רק הקושיא הוא

חוקה בלי טעם, למען יכופר להם חטאם על ידי אמונת המצוה הזאת.

ולהבין דבריהם הוא, [דצריך] להבין הלא הפרה מטהרת רק טומאת מת, ולא טומאת עבודה זרה רח"ל, והיאך היא מכפרת על חטא העגל. **ובאלשיך** הקדוש (במדב"ר יט, א) דיבר בקדשו, שלולי חטא העגל היינו על ידי קבלת התורה חירות מיצר הרע (עי' שבת קמו), חירות ממלאך המות (שמו"ר לב, א), וחטא הזה גרם וסיבב מיתה בעולם. ואנו לפי קט שכלנו על פי דרך עבודה נאמר, כי נודע מספרים הקדושים (תנחומא תצא ב, זוה"ק ח"א קע:) וביותר בספר **שערי קדושה** (חלק א שער א) כשאדם חוטא ופוגם ח"ו באיזה אבר מחסר החיות דקדושה מאותו אבר, וכשפוגם ח"ו במוח, ששם משכן הנשמה ומשם מקור החיות (זה"ק ח"ב קנג), כשמחשב מחשבות פסולות רח"ל, מחשבת זנות וגיאיות, ענף עבודה זרה רח"ל (ברכות יב: סוטה ד:), ופוגם במוחו, נחסר מקור החיות דקדושה ממוחו, והתיקון לזה הוא אמונה, ועל ידי האמונה מחזיר החיות דקדושה אל המוח, וכמבואר בספר **האמונה והבטחון להרמב"ן** ז"ל (פרק א) דאמונה וחכמה המה ממקום אחד, כמו שנאמר (קהלת ז, יב) והחכמה תחיה בעליה, וצדיק באמונתו יחיה (חבקים ב, ד).

ויען כי כאשר האדם הוא מגושם מפגם המוח ח", ועל ידי זה בא ח"ו לפגם הברית רח"ל, וכאמרם ז"ל (סוטה ד:) כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש, ועל ידי החטאים האלה אינו מכיר ערכו ופגמו רח"ל, ובפרט המחשבות רעות שלא באו לידי מעשה, אינו מרגישם לגמרי, ונשכחו מלוח לבו, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו החושב לעזרת בניו אשר לא ידח ממנו נדח ח"ו, מגלגל ומסבב סיבה שיטמא זה

ואמר לו וכ' טפול לך גללי בהמה ותתרפא. היינו על ידי שאדם פוגם באמונה, שהיא העיקר יסוד הישראלי, נקרא חלה ברגליו (עי' קדושת לוי פר' ויחי ד"ה נפתלי), רגלים נקראו בחכמת האמת (תיקו"ז יז). נצח והוד תרין ירכין קשוט, שהם מרומזים לאמונה כמבואר בספרים הקדושים (דגל מחנה אפרים פורים, תולדות יעקב יוסף פר' וישלח אות ח), ונודע דהרגלים המה המוליכין את האדם (סוכה ג), והמה יסוד להגוף, שהגוף נבנה עליהם, וקושטא קאי (שבת קד), היינו שאמת הוא המעמיד הגוף ועומד על עמדו, ולהיפוך השקר אין לו רגלים, ואיהו אמת ואייה אמונה (זוה"ק ח"ג רל), ואין שום רפואה לזה, רק לטפול לו גללי בהמה, היינו לידע כי הוא נבער מדעת ובהמונת הייתי עמך, ויאמין באמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה, בבחינת פתי יאמין לכל דבר (משלי יד טו), ואל יאמר שחכם ובן חכם הוא, ואל יתחכם ביותר, "[לאז אפ דיינע חכמות, זייא נישט אז קלוג"].

וזו היתה מדתו של דוד המלך ע"ה, להחזיק עצמו לבער ולבהמה ולהאמין באמונה פשוטה, וכמו שאמר **הבעש"ט הקדוש** קודם פטירתו, 'אני מניח כל השגות שהשגתי, איך בין א נאהר און גלייב' (יסוד העבודה מכתב כד). וזהו שאמר הכתוב (קהלת ז, ג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ודברי חז"ל (במדב"ר יט ג, תנחומא חקת ו) על פרה אדומה, היינו כש'אמרתי אחכמה' שאני מחשב בדעתי שאני חכם, אזי 'רחוקה היא ממני', וכש'היא רחוקה ממני' ואני יודע שאני רחוק, אזי 'אחכמה', ועל ידי שיועד שהוא מרוחק מהחכמה ומהשי"ת, על ידי זה נעשה מקורב.

מהשטן ואומות העולם, על מה שהפרה היא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים.

ולפי דברינו יובן תשובת רבי יוחנן בן זכאי, כי באמת האיש הטמא והוצרך לאפר פרה, היה האיש הזה טמא בנפשו מני אז מפגם מוחו וכנ"ל, ולסיבת חטאיו לא הרגיש בטומאתו הנפשית, עד כי סיבב המסבב שייגע במת, ואז יתגלה לו טומאתו הישנה מני אז, שנעלם ממנו ידיעתה עד עתה, אבל 'לא המת הוא המטמא' הראשון שלו, רק המחשבות הרעות המה טמאוהו מני אז, וכן הפרה והמים אינם מטהרים בעצמם, רק מחמת ציווי הבורא ב"ה, והוא אמר ויהי.

ועל ידי שמאמינים בחוקי ה' שחקק וגזר עלינו, אף שאין אנו יודעים שום טעם, ונפלאות היא גם בעינינו, ואף על פי כן אנחנו מאמינים באמונה שלימה בדברי אלקים חיים, ומשפילים עצמינו עד כאיזוב (במדב"ר יט ב), זה הוא מקור הטהרה שדוחה הטומאה, ושמנתקנת פגם המוח ומחיה בחיות אלקית. וזה הוא פירוש אמרם ז"ל אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין אתה רשאי לעבור על גזירותי דכתיב זאת חוקת התורה, היינו המאמר מהשי"ת הוא המטהר, שכשאתה מאמין כי דברי הקב"ה אין סוף ב"ה אי אפשר להשיגם, ואין לך רשות להרהר אחריהם, ואתה מאמין באמונה שלימה בהם, בלי נטיה ימין ושמאל ח"ו, אז האמונה במאמר השי"ת היא הטהרה האמיתית. כן נזכה על ידי האמונה שלנו לטהרת הלב והמוח, לזכות להכנה על חג הקדוש הבעל"ט. (ע"כ מכת"ק)

וזה הוא המכוון ממאמר חז"ל במדרש חזית (שהש"ר ב, ב) משל לאחד שלקה ברגליו, וחזר על כל הרופאים להתרפאות, ולא נתרפא, ובא אחד

לרוח היא כנגד יסוד הרוח, ומטיל לים היא נגד יסוד המים. והד' פרשיות המה גם כן נגד ארבעה יסודות, שקלים היא לתקן יסוד האש, וכמאמר חז"ל (מנחות כט. תוד"ה שלשה, בשם מדרש, והוא בתנחומא תשא ט) כמין מטבע של אש הראה לו הקב"ה למשה ואמר לו (שמות ל, ג) כ"זה יתנו', וזה שיהיה לבו בוער כאש לעבודתו יתברך, ושיזכור תמיד ב'ניצוץ אחד' (ב"ר פד, ה) שהוא חלק הקב"ה שנאמר (דברים ד, כד) אש אוכלה. זכור היא נגד יסוד המים, שכל התאוות נצמחים ובאים מיסוד המים (שערי קדושה חלק א שער ב), וכמו שדרשו חז"ל (תנחומא תצא ט) אשר קרך (דברים כה, יח) אשר טמאך, וזה שאמרו לשון 'קרך' על שם יסוד המים שהוא קר. ופרה היא נגד יסוד העפר, וכמו שאמר הכתוב (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, וכמאמר חז"ל (סוטה טז). מצינו אפר שקרוי עפר, וכמאמר חז"ל (חולין פח: ב"ר יט ה) היא עפר והיא אפר. חודש היא כנגד יסוד הרוח, וכמו שנאמר (תהלים נא, יב) ורוח נכון חדש בקרבי, וכמו שאמר הכתוב (יחזקאל לו, כו) ורוח חדשה אתן בקרבכם.

וזה ביאור אמרם ז"ל (ירושלמי מגילה ג ה, הובא ברש"י מגילה כט. ד"ה ברביעית) אמר רבי חמא בדין הוא שיקדים פרשת החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה, שהיא טהרתן של ישראל. והמכוון מהירושלמי הוא אחד עם דברי המדרש (שמ"ר יט, ב) הנ"ל, וטהרתן של ישראל ר"ל מלשון הכתוב (שמות כד, י) כעצם השמים לטהר, הַשְׁפֵּת מטהרו (תהלים פט, מה), והיינו זכות והארה של ישראל, ר"ל שעל ידי גודל הכנעה הוא זוכה לאור התורה הקדושה, וכמו דאיתא (זוה"ק ח"ג רכד: לב נשבר וגו' וי

אבל מי שיאמר שהוא צדיק, הוא רחוק ושוטה, וכמו שאמרו ז"ל (עי' פסחים סו). כל גאה שוטה, וכמו שמבואר **בכתבי האריז"ל** (שער רוח"ק תיקון ז) כי המתגאה פוגם במוח, היינו ביו"ד ה"א שהם מוחין עילאין חכמה ובינה, ומפגם המוח בא לידי פגם הברית, כמאמר חז"ל (סוטה ד:) כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש, ועל ידי אפר פרה שהוא רומז להכנעה יתירה, בחינת ואנכי עפר ואפר (בראשית יח, כז), זוכה לבוא למדת אמת ואמונה, ומתקן פגמו במוח שהיא חכמה (תיקון ז"ז), כי האמונה וחכמה ממקום אחד יהלכו, וכנ"ל בשם **הרמב"ן** ז"ל.

ובזה מבואר מאמרם ז"ל (שמ"ר יט, ב) יהי לבי תמים בחוקיך (תהלים קיט, פ) זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, למה ששניהם דומין, בזה נאמר (שמות יב, מג) זאת חקת הפסח, ובזה נאמר (במדבר יט, ב) זאת חקת התורה, משל לב' מטרונות שהיו מהלכות שתיהן כאחת, נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלוה אותה לתוך ביתה והולכת אחריה גדולה יותר, כך פרה גדולה שאוכלי פסח צריכין לה. היינו שאי אפשר לזכות לפסח בזמן שבית המקדש היה קיים בלתי טהרת מי חטאת, היינו להאמין באמונה פשוטה, כדי לטהר המוח מכל פגמין ולבוא לידי הכנעה האמיתית, ואז נוכל להרגיש עריבות נעימות הפסח, ועתה בעוונותינו הרבים המצה היא במקום פסח, קורין מקודם פרשת פרה לכוונה הנ"ל. **והנה** נודע מחכמי האמת (כסא דוד דרוש טו) כי הארבעה מיני ביטול (פסחים כא.) הם נגד ארבעה יסודות (רמב"ם יסוה"ת ד, א), היינו ביטול בלב, שריפה, וזורה לרוח, ומטיל לים, הם כנגד ארבעה יסודות, שריפה היא כנגד יסוד האש, ביטול בלב שמשמים החמץ כעפרא דארעא הוא כנגד יסוד העפר, זורה

לא תבזה (תהלים נא, יט) כגוונא דכלי חרס דאיתמר בהון (כלים ב, א) נשברו טהרו, וכמו שאמרו ז"ל (שם) שבירתן זו היא טהרתן, ועל ידי שבירת הלב זוכה ללב טהור, שהוא בעיניו כאפס וכאין, ואפילו ידמה לו שיש בו מעלה, עם כל זה כשיתבונן היטב ימצא כי לא עשה מאומה. וכמו שאמר **הרבי רבי מיכלי** זצללה"ה (ערבי נחל פר' כי תשא) על הפסוק (ויקרא א, ו) והפשיט את העולה, היינו המעלה שנדמה לו שיש בו, ינתח אותה לנתחים, היינו שיתבונן היטב על כל דבר בפרטות, ויראה שלא פעל עדיין מאומה, ולא קיים אפילו מצוה אחת כתיקונה, ועל ידי זה 'רוח חדשה אתן בקרבכם', כי לא יוכל להיות לובש צורה חדשה, רק אם פושט צורה הישנה, כמו שאם ירצה לעשות מכלי מתכות כלי אחר, צריכין להתיכה כולה, ואז נוכל לעשות ממנה כלי חדש. **ועל** ידי שקדמה פרה, שהיא עפר ואפר וכנ"ל, ועל ידי שמכניע את עצמו ומשליך כל השטותים מעליו, ופושט צורה הישנה, יוכל לזכות ל'חדש', שהיא רוח חדשה, וכסדר הכתוב (תהלים נא, יב) לב

טהור ברא לי אלקים ואחר כך ורוח נכון חדש בקרבי, שלא תתכן הרוח חדשה, כי אם על ידי שקדמה לה הטהרה, וכמו שאמרו ז"ל (ר"ה טז:) חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, ובחודש שאז התחלת התחדשות אורות הרגל, צריך להקדים הטהרה שהיא אפר פרה, וכמו שאמר **המגיד הקדוש ממעזריטש ז"ל** (דגל מחנה אפרים פר' צו) האין מחפשים אש, באפר, [בל"א "וויא געפונט מען פייער אין אש"], ומרומז להנ"ל, שאפר פרה היא הכנה לקבל התלהבות רשפי אש שלהבת השם, ואורות הרגל.

ובזה מבואר המדרש הנ"ל, מי גדולה מזו וכו' שאוכלי פסח צריכין לה, היינו שאפר פרה שהיא הכנעה, היא הכנה לקדושת הרגל, והיה ראוי לקרות פרה קודם פסח, אך לטעם הנ"ל, שצריך להקדים לב טהור לרוח חדשה. וזהו שאמרו (פסחים ו.) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלוש יום, שעל ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט.

הביאור

מבוא וחיוב המאמר: עיקר טהרת אפר פרה מחמת שאין בה טעם ומקיימים זאת מתוך אמונה וזה התיקון לחסרון האמונה בחטא העגל. ומכאן האמונה וענה שבפרשת פרה באים להתלהבות והתחדשות שבפרשת החורש וזוכים לאורות חג הפסח:

- ביאור הרבי הזקן מווארקא ז"ע בעומק דברי ר' משה הדרשן שחטא העגל היה פגם באמונה, ותיקונו בחיזוק האמונה, ע"י קיום מצות פרה שהיא חוקה בלי טעם הנגלה, ובזה מיושב קו' הבאמ"ח
- ביאור ענין בקשתו של דהע"ה 'טוב טעם ודעת למדני כי במצוותך האמנותי, ומבאר יסוד גדול מאד בעבודת ה' שאין לקיים את מצוות ה' מחמת ידיעת הטעם אלא רק באמונה שלימה, ולפי"ז יובן כי רק מי שנכשל בחטא העגל הוצרך לטהרה באופן שלא ידע טעם המצוה
- ביאור מהאלישיך הק' כיצד פרה מכפר על חטא העגל הלא אינו מטהר אלא על טומאת מות. ויבאר עוד על דרך עבודה, כי תיקון פגם המוח הוא על ידי אמונה כיון שכל חטא מחסר את החיות דקדושה מהאיבר שחטאו בו, וחסרון אמונה פוגם במוח, ועי"ז נחסר מקור החיות דקדושה מהמח, וחיזוק האמונה מחזיר את החיות דקדושה למוח.
- הפגם במוחו בא לידי פגה"ב ועי"ז אינו מכיר בחטאו לכן הקב"ה מביא עליו טומאת מות, כדי שיבוא לטהרות על ידי אפר פרה, המורה על אמונה פשוטה וטהורה, וזהו תיקונו, כי עיקר הטהרה תלוי רק באמונה ושפלות רוח ובלב נשבר.
- על פי זה יובן עומק דברי הרבי הזקן מווארקא איך פרה מכפר על חטא העגל, וביאור עומק הנמשל מהמשל של המדרש לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך, וגם למה הזכיר דוקא 'בן שפחה'.
- האמונה היא עיקר יסוד הישראלי, ואין שום רפואה לפגם האמונה אלא על ידי שידע שהוא נבער מדעת, ויאמין באמונה פשוטה ואל יתחכם ביותר.
- כל גאה הוא שוטה ופוגם במוחו, ועל ידי ענוה הנלמד מפנימיות הענין של פרה אדומה זוכים לאמת ואמונה ולתקן פגם המוח, והיא היא ההכנה הראויה והנצרכת לקרבן פסח ולאכילת מצה.
- ארבע פרשיות שקלים זכור פרה וחורש הם כנגד ארבע יסודות הבריא, וכנגד ארבעה מיני ביטול חמץ. למה קדמה פרה להחודש מפני שהיא טהרתן של ישראל, ועל ידי שמכניע את עצמו ומשליך כל השטותים מעליו, ופושט צורה הישנה, יוכל לזכות 'לחדש', שהיא רוח חדשה.
- בכח טהרת פרשת פרה זוכים לאש התלהבות לעבודת השי"ת ולאורות חג הפסח הבעל"ט על ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט.

כאשר שמענו מכ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע,

הוא על קושיית הבאר מים חיים (לאחי המהר"ל,

ריש פר' חוקת אות ג) **וספרים הקדושים** (נועם אלימלך

פר' חוקת, קדושת לוי פר' פרה), איך אפשר לומר שפרה

אדומה הוא חוקה בלא טעם **הלא רבי משה הדרשן**

גילה לנו טעם פרה (רש"י במדבר יט, כב) שתבוא אמה

ותקנה צואת בנה"א, **ומדוע נקרא** (שם, ב) **חוקה.**

ביאור הרבי הזקן מווארקא זי"ע בעומק דברי

ר' משה הדרשן שחטא העגל היה פגם באמונה,

ותיקונו בחיזוק האמונה, ע"י קיום מצות פרה

שהיא חוקה בלי טעם הנגלה, ובזה מיושב קו'

הבאמ"ח

[א] דברי כ"ק איתן מוריני ורבינו הרב הקדוש

סבא קדישא מו"ה רבי יצחק מווארקא זצללה"ה,

הערות וצייונים

צואת בנה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל. והטעם שנקט המדרש 'בן שפחה' ולא סתם תינוק, מבואר במפרשי המדרש,

א. לשון רש"י"ל מדברי המדרש (תנחומא ח) הוא: משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנה

אמר (תהלים צב, ב) ואמונתך בלילות¹, ודור הזה לא האמינו בה' המוציאם ממצרים², וגם במשה לא האמינו שהרי כאשר חסר להם משה רבינו ע"ה שעה קטנה, והשכל לא האיר להם כל כך ולא הבינו למה הוא מתמהמה, מיד עשו מה שעשו ולא היו יכולים להחזיק את עצמם אפילו שעה קלה³. והתיקון לזה הוא לעשות תשובת המשקל כפי ערך החטא⁴, על ידי התחזקות האמונה, היינו להאמין

[אם אמנם כי לפי פשוטו באמת אינו קושיא כל כך, כי עיקר החוקה הוא שמטהר טמאים ומטמא טהורים (יזמא יד. במד"ד יט א, חינוך מצוה שצז)⁵ וזה אינו מתורץ בדברי רבי משה הדרשן⁶. וכ"ק רבינו הקדוש הנ"ל תירץ קושייתם, והוא, כי ידוע אשר עיקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה (שמו"ר מב, א), והיינו כי אמונה נקרא בזמן שהשכל אינו מאיר, והמוח אינו בהיר, וכמה דאת

הערות וציגונים

הקב"ה למשה 'לך רד כי שחת עמך'... אמר משה לעולם איני זז מכאן עד שאבקש עליהם רחמים, מיד התחיל ללמד עליהם סגוריא. אמר להקב"ה יש לי ללמד זכות עליהם, אמר לו רבון העולמים... הזכר להם כשהלכתי בשליחותך למצרים ואמרתי להם שמך, מיד האמינו והשתחוו לשמך... אמר לו הקב"ה, כבר עברו על ההשתחוויה שנאמר וישתחוו לו [לעגל] וכו', הרי שהקב"ה בעצמו מעיד עליהם שבזה שהשתחוו לעגל קלקלו את האמונה שהיה להם במצרים.

ו. שהרי אמרו 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' ועשו מה שעשו (ראה הערה דלעיל).

ז. תשובת המשקל פירושו: שבאותו דבר שקלקל באותו דבר צריך שיתקן, כגון מה שמדובר כאן, שאם הקלקול היה בענין אמונה, לא יועילו לו כל המצות שבתורה לכפר על החטא ולתקן את הקלקול, עד שלא יתקן את ענין האמונה, דייקא, ולכן נקרא 'תשובת המשקל' כי כמו במשקל המאזנים, רק כאשר שני הצדדים עומדים בקו ישר שווה בשווה, זהו המשקל הנכון והמדויק, כך התשובה צריך להיות דוקא באותו דבר שחטא בו.

ובהעמיק יותר: תשובת המשקל פירושו: א. לתקן את שורש החטא ולא רק את התוצאות של החטא, כפי שהארץ בזה רבינו בפי' וישב אות ב עפי' המבואר בס' הישר לרבינו תם שהרופא הנאמן צריך לנקות את המכה מבפנים ולשרש אותה עם השורש לכל תצמיח חלילה עוד הפעם... ב. שצריך לתקן את החטא הראשון שממנו נגררים כל החטאים כפי המבואר במשנה (אבות פ"ד מ"ד) עבירה גוררת עבירה, והיינו שהטבע מהעבירה לעשות מגושם ומרוחק, ע"י מסך המבדיל מנגעי בני אדם שנעשים מעוותותיו, עד שהשיגו עוונותיו ולא יוכל לראות, וממילא נופל עוד בנפילות רבות ויבוא עוד לחטאים רח"ל. **ושיניהם נקראים בשם תשובת המשקל** כמו שמבאר

שרומז בזה שהערב רב הם שעשו את העגל (שמו"ר מב, ו), והם נקראים בשם 'בן השפחה' כי אינם מבני ישראל, אלא מצריים שנתגיירו ונסתפחו לישראל. אבל רבינו יבאר להלן ביאור אחר בעומק הכוונה בזה.

ב. כן איתא במדרש: זאת חוקת התורה. זשה"כ (איוב יד, ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. כגון אברהם מותר, חזקיהו מאחז, וכו' ישראל מעובדי כוכבים... מי עשה כן, מי צוה כן, מי גזר כן, לא יחידו של עולם?... תמן תנינן (פרה פ"ד מ"ד): העוסקים בפרה מתחילה ועד סוף מטמאין בגדים, היא גופא מטהרת בגדים, אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזירתי. הרי להדיא בדברי המדרש שכל החוקה והגזירה היא על מה שאפר הפרה מטהר טמאים ומטמא טהורים. ולפי"ז מובן שפיר למה אוה"ע מונין את ישראל, כי אף אם אמנם יש טעם בכלל המצוה, שתבוא האם וכו' אבל בפרט אחד מפרטי המצוה, שהיא מטהרת טמאים ומטמא טהורים, אי אפשר להבין מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, ועל כך הם מונין את ישראל.

ג. ואכן רבינו לא יבוא במאמרו לתרץ את הקושיא למה נקראת פרה בלשון חוקה, כי זה מובן על פי פשוטו. אלא יבאר את דברי רבי משה הדרשן, איך יש במצות פרה לכפר ולתקן את החטא ואת הקלקול של מעשה העגל.

ד. בפרשת נח סוף אות ט כותב רבינו כי אמונה פירושו בזמן שהשכל אינו מאיר לאדם, והמוח אינו בהיר, ואינו מבין ענין המקרים שבאים עליו או על סביבתו או בעולם, ואז צריך להתחזק ביותר ולדעת שהכל הוא מאת השי"ת והכל הוא לטובה, בבחינת 'ואמונתך בלילות' ובוטח בה' וביושעונו בבטחון חזק ואמין. אבל מה שאדם מתחזק והולך כאשר השכל והמוח מאירים לו, אין זה אמונה אלא הבנה.

ה. במדרש שם מבואר שכאשר חטא ישראל בעגל אמר

ביאור ענין בקשתו של דהע"ה 'טוב טעם ודעת למדני כי במצוותך האמנותי, ומבאר יסוד גדול מאד בעבודת ה' שאין לקיים את מצוות ה' מוחמת ידיעת הטעם אלא רק באמונה שלימה

וכעין זה פירש עטרת ראשינו אבי זקני הרב הצדיק מוהר"ר שרגא פייבל מגריצא זצללה"ה את הפסוק (תהלים קיט, סו) 'טוב טעם ודעת למדני כי במצוותיך האמנותי'. ולכאורה אינו מובן מה ענין זה לזה ואיזה נתינת טעם יש בזה, וכי בגלל שבמצוותיך האמנותי לכן ילמדנו טעם המצוות, אלא הכוונה בזה היינו כי מי שחפץ לעשות רק המצוה שיודע טעמה ומבין בהשכל, אבל אם אינו מבין אינו חפץ לעשות המצוה באמונה לבד, לאיש כזה מסתירין לו מן השמים את הטעם וכוונת המצוה", יען כי

בפשיטות, אף שלא נדע ולא נשיג בשכלינו, אף על פי כן נאמין במצוות השי"ת. וזה הוא כוונת דברי רבי משה הדרשן (רש"י במדבר יט, כב), יען שהפרה הוא חוקה בלא טעם, ויש דבר והיפוכו, שהוא מטהר טמאים ומטמא טהורים, ודבר הוא חוקה ולא נדע ונשיג שום טעם על פי שכלינו, ואף על פי כן אנו מקיימין אותה רק מתוקף האמונה בציווי ה' בלבד, על כן הוא תיקון לחטא העגל, חסרון אמונה רח"ל, 'תבוא פרה' שאין לה שום טעם והבנה והשגה כלשהו, רק אנו מקיימין בה את הכל רק מצד תוקף האמונה שכך צוה ה'", 'ותכפר על מעשה העגל' שבא מחמת חסרון אמונה רח"ל.

הערות וציגונים

רבינו בפ' תרומה אות א במעלת מי שמקיים את המצוות רק מתוך אמונה, שע"ז הוא מחובר עם הכלל ישראל ואינו נפרד מן הכלל ע"ש.

ט. וכך צריך לקיים את כל המצוות, גם אותם שיוצאים את טעמם, כמו שכתב רבינו בפרשת תרומה אות א: וזה הוא ענין האמונה, לידע כי לא נדע, וכי גבוה מעל גבוה שומר, וכמו כן בתוה"ק לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד, אין סוף, וארוכה מארץ מדה, וזו היא יקרת וכבוד התורה, כי אם נחשוב בלבנו שאנחנו קרוצים מחומר ושפלי ערך וקטני דעת מבינים אותה לתכליתה, זה הוא פגם ובזיון להתורה הקדושה, שהיא דברי אלקים חיים, א"ס ב"ה.

י. ובהעמיק עוד יקשה יותר, אדרבה, אם במצוותך האמנותי - שמקיים את כל המצוות רק מתוך אמונה, אם כן למה לו לבקש לדעת את טוב וטעם המצוה, הלא אין רצונו לקיימם אלא מתוך אמונה. ורבינו בא לבאר כאן יסוד גדול מאד בעבודת השי"ת.

יא. מה שכתב רבינו 'טעם וכוונת המצוה' כנראה שכוונתו כפי מה שכתב בפרשת חוקת עוד פרט שלא דיבר עליה כאן, והוא ענין ההרגשה של נעימות ומתיקות המצוה, ובלשון קדשו: 'אותם האנשים אשר לא ירצו לעשות מצוות ה' רק אם יגלה להם טעם המצוה וירגישו נעימות מתיקות

רבינו בפ' כי תצא אות ג ע"ש. ולהלן יבאר רבינו את עומק הדבר, שהוא כדי להחזיר לאותו האיבר שחטא בו את החיות דקדושה שנחסר ממנו מחמת הקלקול.

ח. מה שהוספנו כאן מלת 'תוקף' [וכן כל ההוספות שהוספנו בשטיקל זה] הוא על פי לשונו של רבינו בפרשת חוקת, שמזכיר שם כמה פעמים את הלשון 'תוקף האמונה'. ויתכן לפרש בכוונתו במה שכתב 'תוקף אמונה', כיון שבאמת כל מצוה אף שיוצאים טעמה וענינה, צריך לידע כי עוד יש בזה הרבה טעמים גבוה מעל גבוה, כמו שדיבר רבינו בקדשו בליל שבת קודש פ' כי תבוא תרנ"ו בבתי גוואי לאחר עריכת השוה"ט: צריכים להיזהר ש... גם אדם כזה שזכה אותו השם יתברך בדעת, לבא לידיעה בטעמי המצוות וסודותי, בל יחשוב שהוא יודע הכל, דאם הוא חושב כן הוא בלי דעת, וסימן הוא שנפשו לא טוב, כי עוד לא בא לדעת האמנותי לידע שלא ידע ולא הגיע לתכלית, כי תכלית הידיעה שלא נדע, דעת קנית מה חסרת, וע"י האמונה זוכים ורואים חסדי ד' המחפש בטוב בכל יום תמיד מעשה בראשית (מש"י כי תבוא אות ו). ולפי"ז אותם מצוות שאין בהם שום הבנה והשגה כמצות פרה אדומה, הרי במצוה זו יש את תוקף האמונה כי במצוות אחרות יש גם טעם וגם אמונה (שיש עוד טעמים שאינם גלויים), ואילו כאן הוא אמונה בלא טעם כלל. וע"ע מש"כ

לא באלה חפץ ה', רק לעשות המצוה באמונה
שלימה מחמת ציווי ה' בלבד², [אף שלא נדע,
 לזאת ביקש דוד המלך ע"ה הודיעני ה' טעם
 ועריבת המצוה, כי אף אם לא אדע טעמה אעשה
 אותה באמונה שלימה], לזאת אל תסתור ממני
 טעמה ולמדני כיון שאין לחוש שלא אקיים רק את
 המצוות שאני יודע ומרגיש את טעם וכוונת המצוה³.

הערות וציגונים

רק מי שנכשל בחטא העגל הוצרך לטהרה באופן
 שלא ידע טעם המצוה

ובזה פירש כ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע דברי
המדרש (במדב"ר יט, ו) **לך אני מגלה טעם פרה**
אבל לאחר חוקה, ולכאורה אם פרה צריכה להיות
 בגדר 'חוקה' א"כ למה נתגלה טעמה למשה רבינו?
 אלא הכוונה בזה **היינו דמשה רבינו ע"ה לא חטא**
בחטא העגל, שהוא פגם האמונה, ולא היה לו שום
 שייכות לפגם זה¹ ממילא **לא נצרך להתיקון הזה**,

טעמי המצוות? וצריך לומר שגם זהו רצון ה' 'לדעת כל דר
 סודך' להתעמק בתורה ולדעת טעמה וענינה כל אחד כפי
 מה שכוחו מגעת, אבל העשייה צריך להיות אך ורק בבחינת
 'לעשות רצוןך אלקי חפצתי'.

ובהעמיק יותר: עצם הבקשה של 'טוב טעם ודעת למדני' הוא
 גם כן רק מתוך השאיפה לקיים רצון ה' בלבד, שהקב"ה רוצה
 שידע האדם את טעם וענינים ועריבות המצוה, אלא **שקיים**
המצוה צריך שיהיה רק לעשות רצון השי"ת בלבד. ולדברי
 רבינו בחננך אות נא **הוא חוב על כל אחד ואחד לבקש על**
כך שיזכה להרגיש עריבות נעימות ומתיקות המצוה, אבל
 כל זה הוא רק בתנאי שבמצוותך האמנותי כמו שנתבאר...
 ומוסיף שם: שזהו פירוש ה'הכתוב שאומרים לפני כל קיום
 מצוה: **'ויהי נועם ה' א' עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו**. ר"ל
 שאפילו מי שאינו יכול לכוון ולעשות המצוה כראוי וכיאות,
 וכל עשיותיו הוא רק במעשה ידיו בלבד כמו בהמה בלי דעת
 ובלא כוונה, **עם כל זאת על ידי הכנעה האמיתית זוכה לנעימות**
ומתיקות המצוה, ולהמשיך דעת ורצון לפעולות ידיו. ורבינו
 מסיים שם: שזהו הרמז בכוונת דברי חז"ל הדליקה חש"ו
 לא עשה כלום, כי השוטה שמתגאה וחושב בדעתו שהוא
 המדליק נ"ח כראוי וכנכון, לא עשה כלל...

ועיין עוד באור החיים הק' מש"כ כאן בפרשה (במדבר יט, ב):
 אין לך מצוה ומצוה שאין בה עוד סודות נעלמים הנגלים
 למשה ולאדם ראוי המשיג לקנות קנין התורה במ"ח דברים
 השנויים במשנת חסידים (אבות פ"ו מ"ה), שאז מגלים לו רזי
 התורה שגילה ה' למשה בסיני. וע"ע שם להלן מש"כ בזה.
 יד. ההוספה הוא על פי דברי רבינו בפרשת חוקת, שם
 מבאר שלכאורה הרי גם כל שבט לוי לא היה להם שייכות

עריבות ידידות המצוה אז יעשו המצוה. אבל באמת שני
 הדברים קרובים זה לזה, וכמעט שאין הבדל ביניהם, שמי
 שאינו עושה מצוה שאינו יודע טעמה, יזלזל גם במצוה
 שיודע טעמה אבל אינו **מרגיש** את טוב ונעימות המצוה, כי
 שניהם באים משורש אחד, שהוא עושה את המצוות מה
 שהוא חפץ, ולא מחמת קבלת עומ"ש, אבל מי שמקיים את
 המצוות מתוך עול מלכות שמים, הרי כל מה שהמלך יצווה
 יעשה מיד, והוא שיש ושמוח על שזכה להיות מעבדי המלך
 ולעשות רצונו (עפ"ד רבינו בכמה מקומות ועיין בשבועות אותיות ט, כא).

יב. במאמריו לשבועות אות כא מאריך רבינו מאד בענין
 זה, ובתו"ד כותב שקיום המצוות בלי ידיעה והרגשת טעם
 המצוה זה סימן מובהק לאדם אם עושה את המצוות רק
 מחמת רצונו, או שעושה כן מתוך קבלת עול מלכות שמים
 באמת ובאמונה שלימה, מחמת שחייבים לשמוע ולקיים
 גזירת המלך מלכו של עולם.

ובפרשת חוקת מוסיף רבינו עוד כמה דברים בזה, וזה לשון
 קדשו: **ולא כן צריך להיות, רק כשור לעול וכחמור למשא,**
היינו השור אין לו הנאה מהעול אשר עליו, והחמור ממשא,
כן האדם צריך לעשות המצוה מחמת גזירת המלך מלכו של
עולם, ומצוות לאו ליהנות יתנו עכ"ל.

יג. כלומר 'כי במצוותך האמנותי' הוא טעם טוב והגון לבקשתו
 'טוב טעם ודעת למדני', שאינו מבקש כאן הנאת גופו אלא
 הנאת המצוה בלבדה, שהרי גם אם לא ידע את הטעם יעשה
 את המצוות מצד האמונה, וכיון שכן אין ראוי להסתיר ממנו
 את טעם המצוה. אבל לכאורה לפי זה אינו מובן למה הוא
 מבקש לדעת טעם ועריבות ומתיקות המצוות, הרי בין כך
 אינו מקיימם אלא מחמת ציווי ה' בלבד, ולמה לו לדעת את

טו שמו"ר לב, א), **וחטא הזה גרם** שחזרו לזוהמתן **וסייב מיתה בעולם^{טו}**.

יבאר עוד על דרך עבודה, כי תיקון פגם המוח הוא על ידי אמונה. כיון שכל חטא מחסר את החיות דקדושה מהאיבר שחטאו בו, וחסרון אמונה פוגם במוח, ועי"ז נחסר מקור החיות דקדושה מוחמה, וחיווק האמונה מחזיר את החיות דקדושה למוח.

ואנו לפי קט שכלנו נבאר את קושית האלשיך הק' **על פי דרך עבודה, ונאמר, כי נודע מספרים הקדושים** (תנחומא תצא ב, זוה"ק ח"א קע:), **וביותר בספר שעני קדושה** (חלק א שער א) שרמ"ח איברים שבאדם מכוונים כנגד רמ"ח מצות עשה, ושם"ה גידים שבאדם מכוונים כנגד שם"ה לא תעשה, ועל ידי קיום המצוות הן בקום ועשה והן בלא תעשה הוא ממשיך בזה לנפשו חיות דקדושה מאור המצווה, אבל **כשאדם חוטא ופוגם ח"ו באיזה אבר מחסר החיות דקדושה מאותו אבר**, ונחשב האיבר ההוא כאיבר מת וכמי שאינו, וכל זה במצוות התלויות באברי הגוף, **וכשפוגם ח"ו במוח, ששם משכן**

ולכן גילה לו הקב"ה הטעם ממצוה זאת, אבל לאחרים שהיו בחטא העגל ועל ידי זה פגמו באמונה **בחטא הנ"ל, להם מוכרח הדבר להיות** מצות פרה בגדר **חוקה בלי טעם, למען יכופר להם חטאם** בתשובת המשקל **על ידי אמונת המצוה הזאת** לקיימה בלא שום טעם אלא רק מחמת ציווי ה' בלבד.

ועדיין צריך ביאור כיצד פרה מכפר על חטא העגל הלא אינו מטוהר אלא על טומאת מת. ומביא ביאור על זה מהאלשיך הק'.

ולהבין דבריהם הוא, ועיקר הקושיא היא **[דצריך] להבין** מה ענין פרה לתיקון פגם האמונה, הלא הפרה מטוהרת רק טומאת מת, ולא טומאת עבודה זרה רח"ל, והיאך היא מכפרת על פגם האמונה שנעשה בחטא העגל. **ובאלשיך הקדוש** (במדבר יט, א) **דיבר בקדשו** לבאר זאת, **שלולי חטא העגל היינו על ידי קבלת התורה** היה לכל ישראל **חירות מיצר הרע** (עי' שבת קמו.) כיון שבמתן תורה פסקה זוהמתן, והיו כמו אדם הראשון קודם החטא, וכן היו כולם **חירות ממלאך המות** (תנחומא כי תשא

הערות וצינים

אם אינו עושה כמעשיהם נדבק בו משהו מן הקלקול שלהם. ועיין מ"ש"כ בענין זה רבינו האמרי מנחם בפי' שמות אות ג. טו. ביאור הדברים, כי המיתה נגזרה על האדם לאחר חטא עץ הדעת, וכיון שבמתן תורה פסקה זוהמתן ממילא בטלה גזירת המיתה בעולם, ועל ידי שחזרה זוהמתן בחטא העגל ממילא חזרה גם גזירת המיתה, נמצא לפי זה ששורש טומאת מת בא מחמת חטא עבודה זרה, ולכן מובן איך אפר הפרה מכפרת על עבודה זרה, כי אמנם היא באה לטהר מטומאת מת, אבל טומאה זו באה בגלל החטא ש עבודה זרה, ואם כן הפרה מכפרת ומטהרת גם על עבודה זרה כיון שזוהו שורש טומאת מת שבעולם, ותיקון החטא צריך להיות בשורשו כפי שהאריך רבינו בזה בשבת תשובה אות א ע"ש.

לחטא זה, וא"כ למה לא נתגלה גם להם טעם פרה? ועל זה כתב שם רבינו שהיה להם שייכות לחטא זה מצד מה שהיו על כל פנים בזה העולם בשעת החטא, משא"כ משה רבינו שהיה אז בגבהי מרומים. וכמבואר בספה"ק דאף שגם כל שבת לוי לא היו בפועל בחטא זה, וכן גם יהושע לא היה שם כלל, כי המתין למשה בהר עד שירד מן השמים, עכ"ז הרי סוף סוף הם היו כאן בעולם בזמן החטא, וכיון שהאוויר נפגם ונעשה מזוהם מחמת החטא, הרי בהכרח שגם בהם נדבק איזה משהו דקה מן הדקה מפגם החטא, ולכן גם הם לא היו יכולים לדעת את טעם הפרה, משא"כ משה רבינו שלא היה כאן כלל, ולכן לא נדבק בידו מאומה מן החרם. ומכאן לימוד נורא עד כמה צריך להיזהר מסביבה לא טובה, שגם

הנשמה ומשם מקור החיות (זוה"ק ח"ב קנג), והפגם בא כשמחשב מחשבות פסולות רח"ל, מחשבת זנות וגיאנות, שהם ענף עבודה זרה רח"ל (ברכות יב: סוטה ד:) כי כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה ומורד במלכות שמים, ועל ידי זה הוא פוגם במוחו, ואז נחסר לו מקור החיות דקדושה ממוחו, וכיון שהמוח הוא מקור החיות של האדם נמצא שאין לו שום חיות כלל, והתיקון לזה הוא אמונה, ועל ידי האמונה מחזיר את החיות דקדושה אל המוח, וכמבואר בספר האמונה והבטחון להרמב"ן ז"ל (פרק א) דאמונה וחכמה המה ממקום אחד, וכמו שהחכמה מביא חיות לאדם כמו שנאמר (קהלת ז, יב) והחכמה תחיה בעליה, כך גם האמונה מביא חיות לאדם כמו שנאמר (חבקוק ב, ד) וצדיק באמונתו יחיה ולכן ברגע זו שהוא מאמין נעשה צדיק טז.

הפגם במוחו בא לידי פגה"ב ועי"ז אינו מכיר בחטאו לכן הקב"ה מביא עליו טומאת מת, כדי שיביא לטהרתו על ידי אפר פרה, המורה על אמונה פשוטה וטהורה, וזהו תיקונו, כי עיקר הטהרה תלוי רק באמונה ושפלות רוח ובלב נשבר

ויען כי כאשר האדם פוגם באמונה ומפסיק על ידי זה את חיות הקדושה מהמוח, שעל ידי זה הוא נעשה מגושם מפגם המוח ח"ו, ועל ידי

זה בא ח"ו לפגם הברית רח"ל שתלוי בקדושת המוח, וכאמרם ז"ל (סוטה ד:) כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש, ועל ידי החטאים האלה אינו מכיר ערכו ופגמו רח"ל, כי חטא זה נוטל מאוד עיניו של אדם, שמחשיך את עינו לראות מאין הוא בא, ולאן הוא הולך, ולפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון" ובפרט המחשבות רעות שלא באו לידי מעשה, שאינו יכול להכיר בהם ולשוב עליהם כי אינו מרגישם לגמרי, ונשכחו מלוח לבו, ולכן הם קשים מהעבירה עצמה". והקב"ה רוב רחמיו וחסדיו החושב לעזרת בניו אשר לא ידח ממנו נדח ח"ו רוצה לעוררו לתשובה ולהחזיר אל מוחו החיות דקדושה, על כן מגלגל מקרים לאדם ומסבב לו סיבה שיטמא זה האיש בטומאת מת, וממילא יהיה נצרך לטהר את עצמו על ידי זהאת אפר פרה, שהוא חוקה בלי טעם, ומזה יבין ויתעורר לתקן את מוחו על ידי שיקיים את מצוות ה' בלא שום טעם אלא מתוך אמונה פשוטה. והאמאמינים בה ומשפילים עצמם כאיזוב נטהרו בה, וכמו שמצינו בכלי חרס שאין מועיל בהם שום דבר כדי לטהרם, ורק כאשר נשברו טהרו (כלים ב, א), כמו כן בהזאת אפר פרה, לא די בהזאה בלבד, אלא עיקר טהרתם תלוי רק בשפלות רוחם ובלבבם הנשבר ט, ולכן נצטוו לקחת

הערות וצינים

רק שלו הם, כי מצד מעשיו ופעולותיו אשר לא טובים הם, גם מחשבתו מושוטט בדברים פחותים וגרועים, ואלה הם המ"ז שבאים בשעת תורה ותפילה לבלבל דעתו.

יז. לשון רבינו בפרשת בא אות א ע"ש באורך

יח. כמו שאמרו בגמרא יומא (יט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה. ובביאור הדבר עיין מה שכתב רבינו בזה באריכות בפרשת דברים אות א

יט. רבינו מחדש כאן חידוש שכל טהרת אפר הפרה אינו

טז. כל ההוספות בשטיקל זה הוא על פי דברי רבינו בפרשת לך לך אות ב ובפרשת צו אות ב. ועיין מה שכתב רבינו בשבת הגדול אות ג שאף שאין אנו משוקעים ח"ו בחטא עבודה זרה ממש, עם כל זאת צריך לשוב גם מאביזריהו דעבודה זרה, כמו כעס וגאווה וכו'. כמאחז"ל שאלו ח"ו כעובד ע"ז, וגם כ"ז שאדם מישראל עושה מה שאינו לפי כבודו של זרע שלומי אמוני ישראל הוא בבחינת ע"ז, עבודה שזרה לו היינו שאין ראוי שהוא יעשה הדבר ההוא, ...וצריך להשליך כל השטותים והמחשבות זרות ורעות, שבאמת אינם זרים לו,

הגוף כנודע (זוה"ק ח"ב קנג). וכיון שהמוח פגום ואין בו חיות דקדושה נחשב כל הגוף כמות, ועל ידי הזאת אפר הפרה שהוא מצוה בלא טעם ואי אפשר לקיימה, אלא על ידי התחזקות האמונה שהיא עיקר הטהרה, על ידי זה נטהר מוחם, וכיון שהמוח נטהר ממילא נכנס מחדש החיות דקדושה בכל גוף האדם, וזהו שרמזו חז"ל במה שאמרו **תבוא אמו** היינו פנימיות הענין של מצות פרה שהוא חיזוק האמונה, **ותקנה צואת בנה** במה שטייף את הפלטרין של מלך מחמת חיסרון האמונה. **וזה הוא ענין אומרם ז"ל** (במדב"ר

ט, ח) **משל לבן שפחה שטייף פלטיין של מלך**, מה שנקטו דווקא 'בן שפחה' ולא תינוק סתם, כי רצו לרמוז בזה **שכל החכמות החיצוניות נקראים שפחות להתורה**, שכמו שלא שייך בשפחה קידושין כלל, כמו כן אין בחכמות החיצוניות האלו שום קדושה כלל, וכאשר משתמשים בהם כדי להבין איזה דבר בתורה יש עוד איזה צד היתר², אבל כאשר משתמשים בחכמות ומחשבות כאלה שלא לצורך התורה לשמשה, הרי לא רק שהוא אסור בתכלית האיסור^{כא}, אלא שעוד **מטנפין פלטיין של מלך**,

אזוב ושני תולעת ולחברם יחד עם עץ ארז, שאם לא ישפיל עצמו כאזוב לא יועיל לו הטהרה, ורק אחרי **יודעים כי הם רחוקים** לגמרי מחכמה ובניה, וכמו שנאמר (תהלים עג, כב) **ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, רק מאמינים באמונה פשוטה, בלי התבוננות יתירה בחוקי ה'**, ומקיימים את מצוות ה' בהכנעה רבה בתכלית הביטול - אף שאינו יודע ומבין בטעם וענין המצוה **על ידי זה נטהר מוחם, וממשיכים בו חיות חדש על ידי האמונה, וכמו שנאמר וצדיק באמונתו יחיה.**

על פי זה יובן עומק דברי הרבי הזקן מווארקא איך פרה מכפר על חטא העגל, וביאור עומק הנמשל מהמשל של המדרש לבן שפחה שטייף פלטרין של מלך, וגם למה הזכיר דוקא 'בן שפחה'.

וזה הוא כוונת רבינו הק' מווארקא זצללה"ה, מה שאמר שחטא העגל היה מפגם האמונה, שמחמת חטא העגל נתקלקל ונפגם מוחם ונסתלק מהם החיות דקדושה ונחשבים כמתים, היינו מחוסרי חיות דקדושה מהמוח שהוא מקור החיות לכל

הערות וצינים

שלא הותר אלא כדי לדעת מה להשיב למתפקדים בתורה כדי לדעת מה להשיב להם, גם זה לא התר אלא למי שכבר מילא כרסו בש"ס ופוסקים, כמו שעשו קמאי דקמאי גאונים עולם, ובראשם הרמב"ם. והבאר שבע מסיים: ושואני הרמב"ם דרב גובריה ולמד כל התורה כולה, אבל שאר אנשים שומר נפשו ירחק מהם. וזהו שכתב רבינו 'שאסור להשתמש בהם שלא לצורך התורה'. ונראה לומר שבא ליישב בזה פליאה עצומה לענין הנמשל: מה לשפחה בבית המלך?!, לכן אמר שצריכים לפעמים לשימושה של תורה ודו"ק ואכמ"ל עוד.

כא. עיין בזה"ק פ' משפטים ע"כ 'ושם אלהים אחרים לא תזכיר' דא מאן דיתעסק (מלשון זה משמע כהנהגה דלעיל שרק להתעסק אסור אבל קריאה בעלמא לצורך הני' מותר ואכמ"ל) בספרין אחרנין דלא מסטרא דאורייתא, 'לא ישמע על פיך' דאסור

תלוי רק במעשה ההזאה אלא בעיקר בכוונת הלב ובהנעתו כאזוב ושני תולעת, ובאמת כל הפירוש שכתב כאן רבינו והביאור הנלווה אליו הוא על פי דברי הפייטן בסילוק (סיום היצירות) לפרשת פרה, ובעיקר במה שכתב שם: **שאם לא ימך כאזוב ויחשב כתולעת, לא יטהר באזוב ובשני תולעת, ואם לא ישפוך לב כמים, לא יטטהר בזריקת מים.** ראה בביאורים אות יב. ועיין להלן בהערה אות כח ובביאורים אות יד מה שהבאנו מדברי הרמב"ם שהטהרה מהטומאה תלוי בכוונת הלב.

כ. עיין במשנה סנהדרין קי:, אבל בירושלמי (סנהדרין פ"י ה"א) להגיון ניתנו ולא ליגיעה, ובפנ"מ: כקורא באגרת וכו', ובלבד בקריאה בעלמא שלא ישתקע בהם ביותר ולבלות זמנו בדברים אלו [ועיין בשו"ע י"ד סי' שלד סמ"ב] ובתשב"ץ (בספרו מגן אבות אבות ב, יד) ובבאר שבע (סנהדרין סח.), כתבו

כי זה הוא ככל מצוות שבתורה שנעלם מאתנו טעמים, וכל דיני הטומאות והטהרות הם מחוקי התורה^{כד}, רק הקושיא הוא מה שהשטן ואומות העולם, על מה שהפרה היא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, איך יתכן שיהיו דבר והיפוכו שוין בדבר אחד.

ולפי דברינו יובן תשובת רבי יוחנן בן זכאי, כי באמת האיש הטמא שנטמא בטומאת מת והוצרך לאפר פרה, לא זה הוא תחילת טומאתו, אלא היה האיש הזה כבר טמא בנפשו מני אז מפגם מוחו וכנ"ל שעל ידי פגם המוח ניטל החיות דקדושה ונחשב כמת, ולא טיהר את עצמו כיון שלסיבת חטאיו לא הרגיש בטומאתו הנפשית, עד כי ריחם עליו הקב"ה וסיבב המסבב שירגיש טומאת מת על ידי שיגע במת, ואז יתגלה לו טומאתו טומאת מת הרוחנית הישנה מני אז מחמת הסתלקות החיות דקדושה מהמוח, שנעלם ממנו ידיעתה עד עתה, אבל 'לא המת הוא המטמא' הראשון שלו, רק המחשבות הרעות שהיו לו המה טמאוהו מני אז, וכן הפרה והמים אינם מטהרים בעצמם, שהרי אין הטומאה לכלוך של צואה וזוהמה שתהיה טהרתו

שהוא המוח שהוא המקום להשראת השכינה, כי שם הוא משכן הנשמה (תיקו"ז ג.) שהיא חלק אלקי ממעל ממש, ואין עצה לטהרה אלא על ידי אמונה^{כב}.

יבאר על פי זה את דברי רבי יוחנן בן זכאי "לא המת מטמא ולא הפרה ולא המים מטהרים" כי המקור והסיבה לטומאת מת הם המחשבות הרעות, על ידי שמאמינים שאי אפשר להשיג את חוקי ה', ומשפילים עצמנו עד כאיזוב, זה הוא מקור הטהרה שדוחה הטומאה, ומתקנת פגם המוח ומחיה בחיות אלקית

ובזה יובנו דברי המדרש רבה (שם) מעשה בגר אחד ששאל את רבי יוחנן בן זכאי על ענין אפר פרה אדומה, דבר זה שאתם עושים נראין כמין כשפים כו' עיין שם^{כג}, עד שאמרו לו תלמדיו, לאותו דחית בקנה - בדבר קל שאין בו ממש, לנו מה אתה אומר, אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא הפרה ולא המים מטהרים, אלא אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזירתך, דכתיב (במדבר יט, ב.) 'זאת חוקת התורה'. ודברי המדרש פלואים, דמה השיב להם 'לא המת מטמא' אשר על זה לא היה שום קושיא,

הערות וציגים

טיפין ואתם אומרים לו טהרת, אמר לו, לא נכנסה בך רוח תזוית [רוח רעה] מימך, אמר לו לאו, ראתי אדם שנכנסה בו רוח תזוית, אמר לו הן אמר לו, ומה אתם עושים לו, אמר לו מביאין עיקרין ומעשנים תחתיו, ומורביצים עליה מים והיא בורחת, אמר לו ישמעו אזניך מה שאתה מוציא מפיו, כך הרוח הזו - רוח טומאה, מזין עליו מי נדה והוא בורח, לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו וכו' ומכאן והלאה כבר מובא בדברי רבינו. כד. כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות סדר טהרה, וז"ל: דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הם, ואין מדברים שדעתם של אדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא.

אפילו לאדכרא לון ולמילף מינייהו טעמא. וע"ע שם ח"א דף קמ: שמבאר את ענין היין שנח השתכר בו, שהוא משל ורמז על חכמות חיצוניות שמביא לאפיקורסות. וע"ע דברים נוראים מש"כ על זה המלבי"ם משלי כט, ג. והוא כעין מש"כ כאן רבינו.

כב. בפרשת אמור אות א האריך והעמיק רבינו מאד בענין זה, וכדאי לעיין שם את כל דבריו הק'.

כג. לשון המדרש הוא: שאל עובד כוכבים אחד את רבן יוחנן בן זכאי, אלין עובדיא אתון עבדין נראין כמין כשפים, אתם מביאים פרה ושורפים אותה וכותשין אותה, ונטלים את אפרה, ואחד מכם מיטמא למת ומזין עליו שתיים ושלוש

ושמאל ח"ו, אז האמונה במאמר השי"ת היא היא הטהרה האמיתית. כן נזכה על ידי האמונה שלנו לטהרת הלב והמוח, לזכות להכנה על חג הקדוש הבעל"ט. (ע"כ מכת"ק)

האמונה היא עיקר יסוד הישראלי, ואין שום רפואה לפגם האמונה אלא על ידי שידע שהוא נבער מודעת, ויאמין באמונה פשוטה ואל יתחכם ביותר

וזה הוא המכוון ממאמר חז"ל במדרש חזית (שהש"ד ב, ב) משל לאחד שלקה ברגליו, וחזר על כל הרופאים להתרפאות, ולא נתרפא, ובא אחד ואמר לו וכו' טפול לך גללי בהמה ותתרפא. היינו על ידי שאדם פוגם באמונה, שהיא העיקר יסוד הישראלי, נקרא חלה ברגליו (עי' קדושת לוי פר' ויחי ד"ה נפתלי), רגלים נקראו בחכמת האמת (תיקו"ז יז). נצח והוד תרין ירכין קשוט, שהם מרומזים לאמונה כמבואר בספרים הקדושים (דגל מחנה אפרים פורים, תולדות יעקב יוסף פר' וישלח אות ח), ונודע דהרגלים המה המוליכין את האדם (סוכה ג), והמה יסוד להגוף, שהגוף נבנה עליהם, וקושטא קאי (שבת קד), היינו שאמת הוא המעמיד הגוף ועומד על עמדו, ולהיפוך השקר אין לו רגלים, ואיהו אמת ואיהי אמונה (זוה"ק ח"ג גרל), ואין שום רפואה

רק באופן זה רק הטהרה הוא מחמת ציווי הבורא ב"ה שתהיה טהרה רק באופן זה, והוא אמר ויהיכ"ה. ועל ידי שמאמינים בחוקי ה' שחקק וגזר עלינו, וכך הוא רצונו ית"ש שנקיים אותם אף שאין אנו יודעים שום טעם, ונפלאות היא גם בעינינו, ואף על פי כן אנחנו מאמינים באמונה שלימה בדברי אלקים חיים, ומשפילים עצמינו עד כאיזוב (במדב"ד יט, ב), ועושים את מצות ה' כהלכתה, זה הוא מקור הטהרה הפנימית שדוחה את מקור הטומאה, וממילא היא גם זאת שמתקנת פגם המוח ומחיה אותו מחדש בחיות אלקית, ומשם נשפע שפע חדש של חיות דקדושה על כל האדם, בכל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו.

וזה הוא פירוש אמרם ז"ל למה נאמר כאן 'זאת חוקת התורה', לפי שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין אתה רשאי לעבור על גזירותי דכתיב זאת חוקת התורה"י. היינו שלא תחשוב לומר שהפרה עצמה מטהרת, אלא תדע שרק המאמר מהשי"ת הוא המטהר, שכשאתה מאמין כי דברי הקב"ה אין סוף ב"ה אי אפשר להשיגם, ואין לך רשות להרהר אחריהם, ואתה מאמין באמונה שלימה בהם, בלי נטיה ימין

הערת וצינים

כך המכוון לבו לטהר נפשו במי הדעת טהור, הרי הוא אומר: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילולייכם אטהר אתכם. השם ברחמי הרבים מכל חטא ועון ואשמה יטהרנו אמן, עכ"ל הזהב.

כו. רבינו לא ליישב למה הוסיף המדרש 'אמר הקב"ה הלא השאלה היתה למה כתב הכתוב זאת חקת התורה, אלא הכוונה ב'אמר הקב"ה' הוא על ענין האמונה כמו שבבאר.

כה. כך כתב הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות סדר טהרה, וז"ל: דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הם, ואין מדברים שדעתם של אדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא, והדבר תלוי בכונת הלב, ולפיכך אמרו טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל. ואעפ"כ יש רמז בדבר, כשם שהמכוון לבו לטהר, כיון שטבל טהור ואעפ"י שלא נתחדש בגופו דבר,

שהם מוחין עילאין חכמה ובינה, ומפגם המוח בא לידי פגם הברית, כמאמר חז"ל (סוטה ד:): כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש, ועל ידי אפר פרה שהוא רומז להכנעה יתירה, בחינת ואנכי עפר ואפר (בראשית יח, כז), זוכה לבוא למדת אמת ואמונה, ומתקן פגמו במוח שהיא חכמה (תיקון ד:), כי האמונה וחכמה ממקום אחד יהלכו, וכן"ל בשם הרמב"ן ז"ל.

ובזה מבואר מאמרם ז"ל (שמו"ר יט, ב) יהי לבי תמים בחוקיך (תהלים קיט, פ) זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, למה ששניהם דומין, בזה נאמר (שמות יב, מג) זאת חקת הפסח, ובזה נאמר (שמות יב, ב) זאת חקת התורה, משל לב' מטרונות שהיו מהלכות שתיהן כאחת, נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלוה אותה לתוך ביתה והולכת אחריה גדולה יותר, כך פרה גדולה שאוכלי פסח צריכין לה. היינו שאי אפשר לזכות לפסח בזמן שבית המקדש היה קיים בלתי טהרת מי חטאת, היינו להאמין באמונה פשוטה, כדי לטהר המוח מכל פגמין ולבוא לידי הכנעה האמיתית, ואז נוכל להרגיש עריבות נעימות הפסח, ועתה בעוונותינו הרבים המצה היא במקום פסח, קורין מקודם פרשת פרה לכוונה הנ"ל.

ארבע פרשיות שקלים זכור פרה וחודש הם כנגד ארבע יסודות הבריא, וכנגד ארבעה מיני ביטול חמין

והנה נודע מחכמי האמת (כסא דוד דרוש טו) כי הארבעה מיני ביטול (פסחים כא.) הם נגד ארבעה יסודות (רמב"ם יסוה"ת ד, א), היינו ביטול בלב,

לזה, רק לטפול לו גללי בהמה, היינו לידע כי הוא נבער מדעת ובהמות הייתי עמך, ויאמין באמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה, בבחינת פתי יאמין לכל דבר (משלי יד, טו), ואל יאמר שחכם ובן חכם הוא, ואל יתחכם ביותר, [לאז אפ' דינע חכמות, זייא נישט זא קלוג] - תניח את כל החכמות ואל תהיה חכם כל כך בעיניך].

רק מתוך ידיעה שטעם המצוה רחוק ממנו אז יתקרב לה'

וזו היתה מדתו של דוד המלך ע"ה, להחזיק עצמו לבער ולבהמה ולהאמין באמונה פשוטה, וכמו שאמר הבעש"ט הקדוש קודם פטירתו, 'אני מניח כל השגות שהשגתי, איך בין א נאהר און גלייב' (יסוד העבודה מכתב כד). וזהו שאמר הכתוב (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ודברי חז"ל (במדב"ר יט ג, תנחומא חקת ו) על פרה אדומה, היינו כש'אמרתי אחכמה' שאני מחשב בדעתי שאני חכם, אזי 'רחוקה היא ממני', וכש'היא רחוקה ממני' ואני יודע שאני רחוק, אזי 'אחכמה', ועל ידי שיודע שהוא מרוחק מהחכמה ומהשי"ת, על ידי זה נעשה מקורב.

כל גאה הוא שוטה ופוגם במוחו, ועל ידי ענוה הנלמד מפנימיות הענין של פרה אדומה זוכים לאמת ואמונה ולתקן פגם המוח, והיא היא ההכנה הראויה והנצרכת לקרבן פסח ולאכילת מצה

אבל מי שיאמר שהוא צדיק, הוא רחוק ושוטה, וכמו שאמרו ז"ל (עי' פסחים סו:) כל גאה שוטה, וכמו שמבואר בכתבי האריז"ל (שער רוח"ק תיקון ז) כי המתגאה פוגם במוח, היינו ביו"ד ה"א

הוא שיקדים פרשת החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה, שהיא טהרתן של ישראל. והמכון מהירושלמי הוא אחד עם דברי המדרש (שמו"ר יט, ב) הנ"ל, וטהרתן של ישראל ר"ל מלשון הכתוב (שמות כד, י) כעצם השמים לטהר, השִׁבֶּת מטהרו (תהלים פט, מה), והיינו זכות והארה של ישראל, ר"ל שעל ידי גודל הכנעה הוא זוכה לאור התורה הקדושה, וכמו דאיתא (זוה"ק ח"ג רכד): לב נשבר וגו' לא תבזה (תהלים נא, יט) כגוונא דכלי חרס דאיתמר בהון (כלים ב, א) נשברו טהרו, וכמו שאמרו ז"ל (שם) שבירתן זו היא טהרתן, ועל ידי שבירת הלב זוכה ללב טהור, שהוא בעיניו כאפס וכאין, ואפילו ידמה לו שיש בו מעלה, עם כל זה כשיתבונן היטב ימצא כי לא עשה מאומה. וכמו שאמר הרבי רבי מיכלי זצללה"ה (ערכי נחל פר' כי תשא) על הפסוק (ויקרא ו, ו) והפשיט את העולה, היינו המעלה שנדמה לו שיש בו, ינתח אותה לנתחים, היינו שיתבונן היטב על כל דבר בפרטות, ויראה שלא פעל עדיין מאומה, ולא קיים אפילו מצוה אחת כתיקונה, ועל ידי זה רוח חדשה אתן בקרבכם, כי לא יוכל להיות לובש צורה חדשה, רק אם פושט צורה הישנה, כמו שאם ירצה לעשות מכלי מתכות כלי אחר, צריכן להתיכה כולה, ואז נוכל לעשות ממנה כלי חדש.

בכח טהרת פרשת פרה זוכים לאש התלהבות לעבודת השי"ת ולאורות חג הפסח הבעל"ט

ועל ידי שקדמה פרה, שהיא עפר ואפר וכו"ל, ועל ידי שמכניע את עצמו ומשליך כל השטותים

שריפה, וזורה לרוח, ומטיל לים, הם כנגד ארבעה יסודות, שריפה היא כנגד יסוד האש, ביטול בלב שמשים החמץ כעפרא דארעא הוא כנגד יסוד העפר, זורה לרוח היא כנגד יסוד הרוח, ומטיל לים היא נגד יסוד המים. והד' פרשיות המה גם כן נגד ארבעה יסודות, שקלים היא לתקן יסוד האש, וכמאמר חז"ל (מנחות כט, תוד"ה שלשה, בשם מדרש, והוא בתנחומא תשא ט) כמין מטבע של אש הראה לו הקב"ה למשה ואמר לו (שמות ל, יג) כ'זה יתנו', וזה שיהיה לבו בוער כאש לעבודתו יתברך, ושיזכור תמיד ב'ניצוץ אחד' (ב"ר פד, ה) שהוא חלק הקב"ה שנאמר (דברים ד, כד) אש אוכלה. זכור היא נגד יסוד המים, שכל התאוות נצמחים ובאים מיסוד המים (שערי קדושה חלק א שער ב), וכמו שדרשו חז"ל (תנחומא תצא ט) אשר קרך (דברים כה, יח) אשר טמאך, וזה שאמרו לשון 'קרך' על שם יסוד המים שהוא קר. ופרה היא נגד יסוד העפר, וכמו שאמר הכתוב (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, וכמאמר חז"ל (סוטה טז). מצינו אפר שקרוי עפר, וכמאמר חז"ל (חולין פח: ב"ר יט ה) היא עפר והיא אפר. חודש היא כנגד יסוד הרוח, וכמו שנאמר (תהלים נא, יב) ורוח נכון חדש בקרבי, וכמו שאמר הכתוב (יחזקאל לו, כו) ורוח חדשה אתן בקרבכם.

למה קדמה פרה להחודש מפני שהיא טהרתן של ישראל, ועל ידי שמכניע את עצמו ומשליך כל השטותים מעליו, ופושט צורה הישנה, יוכל ליכות ל'חדש', שהיא רוח חדשה

וזה ביאור אמרם ז"ל (ירושלמי מגילה ג ה, הובא ברש"י מגילה כט, ד"ה ברביעית) אמר רבי חמא בדין

על ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט

ובזה מבואר המדרש הנ"ל, מי גדולה מזו וכו' שאוכלי פסח צריכין לה, היינו שאפר פרה שהיא הכנעה, היא הכנה לקדושת הרגל, והיה ראוי לקרות פרה קודם פסח, אך לטעם הנ"ל, שצריך להקדים לב טהור לרוח חדשה. וזהו שאמרו (פסחים ו.) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלוש ימים, שעל ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט.

מעליו, ופושט צורה הישנה, יוכל לזכות ל'חדש', שהיא רוח חדשה, וכסדר הכתוב (תהלים נא, יב) לב טהור ברא לי אלקים ואחר כך ורוח נכון חדש בקרבי, שלא תתכן הרוח חדשה, כי אם על ידי שקדמה לה הטהרה, וכמו שאמרו ז"ל (ר"ה טז): חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, ובחודש שאז התחלת התחדשות אורות הרגל, צריך להקדים הטהרה שהיא אפר פרה, וכמו שאמר המגיד הקדוש ממעזריטש ז"ל (דגל מחנה אפרים פר' צו) האיך מחפשים אש, באפר, [בל"א "וויא געפונט מען פֿייער אין אש"], ומרומז להנ"ל, שאפר פרה היא הכנה לקבל התלהבות רשפי אש שלהבת השם, ואורות הרגל.

תמצית המאמר

טוב טעם ודעת למדני כי במצוותך האמנותי

עומק החטא ותיקונו, ומה ניקח ממנו לעבוד את השי"ת:

דנו דע מספה"ק, כשאדם חוטא ופוגם ח"ו באיזה אבר, מחסר החיות דקדושה מאותו אבר, וכשפוגם ח"ו במוח שיש משכן הנשמה ומשם מקור החיות, כשמחשב מחשבות פסולות רח"ל, מחשבת זנות וגיאאות ענף עבודה זרה רח"ל ופוגם במוחו, נחסר מקור החיות דקדושה ממוחו, והתיקון לזה הוא אמונה, ועל ידי האמונה מחזיר החיות דקדושה אל המוח, כי אמונה וחכמה המה ממקום אחד, כמו שנאמר והחכמה תחיה בעליה, וצדיק באמונתו יחיה. וכאשר אדם הוא מגושם מפגם המוח ח"ו, עי"ז בא ח"ו לפגם הברית רח"ל, ועל ידי החטאים האלה אינו מכיר ערכו ופגמו רח"ל, ובפרט המחשבות רעות שלא באו לידי מעשה, אינו מרגיש לגמרי, ונשכחו מלוח לבו, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, מגלגל ומסבב סיבה שיטמא זה האיש בטומאת מת, ונצרך להזאת אפר פרה, שהוא חוקה בלי טעם, והמאמינים בה ומשפילים עצמם כאיזוב נטהרו בה, ונשברו טהרו, עיקר טהרתם

בחלק הראשון שבמאמר זה מבאר רבינו על דרך העבודה את ענין חטא העגל ותיקונו, ומקדים בדברי הרבי הזקן מווארקא זי"ע לתרץ את קושית הבאמ"ח למה נקראת פרה חוקה, הלא רבי משה הדרשן נתן בה טעם, שתבוא האם [הפרה] ותקנח את צואת בנה [העגל], אלא שהחטא היה מתוך חסרון אמונה, ותיקון החטא הוא בתשובת המשקל - במעשה הפרה שהיא חוקה בלא טעם אלא מתוך אמונה פשוטה, ומכח אמונה זו מתקנים את פגם האמונה שחטאו בעגל, ולפי"ז אמר הרבי מוהרש"פ מגריצא זי"ע, שלכן ביקש דוד המלך 'טוב טעם ודעת למדני כי במצוותך האמנותי' היינו שאיני עושה את המצוות מחמת ידיעת הטעם, אלא מחמת כאשר ציוני הבוית"ש בלבד, א"כ תגלה לי את טעמי המצוות. ורבינו הזקן זי"ע הוסיף כי לפי מובן למה גילה הקב"ה למשה את טעם פרה, כיון שהוא לא היה בחטא העגל, ואינו צריך לתיקון.

ורבינו מוסיף על כל דבריהם לבאר היטב את עומק דברי הרבי הזקן מווארקא, והוא בהבנת

רק המחשבות הרעות המה טמאוהו, וכן הפרה והמים אינם מטהרים בעצמם רק מחמת ציווי הבורא ב"ה והוא אמר ויהי, ועל ידי שמאמינים בחוקי ה' שחקק וגזר עלינו, אף שאין אנו יודעים שום טעם, ואף על פי כן אנחנו מאמינים באמונה שלימה בדברי אלקים חיים, ומשפילים עצמינו עד כאזוב, זה הוא מקור הטהרה שדוחה הטומאה, ושמקנת גם המוח ומחיה בחיות אלקית.

וזה הוא פירוש בדברי חז"ל, אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין אתה רשאי לעבור על גזירותי דכתיב זאת חוקת התורה, היינו המאמר מהשי"ת הוא המטהר, שכשאתה מאמין כי דברי הקב"ה אין סוף ברוך הוא אי אפשר להשיגם, ואין לך רשות להרהר אחריהם, ואתה מאמין באמונה שלימה בהם, בלי נטיה ימין ושמאל ח"ו, אז האמונה במאמר השי"ת היא הטהרה האמיתית.

בחלק השני שבמאמר מבאר רבינו מתוך הנלמד בסוד פנימיות הענין של מצות פרה אדומה את ענין ארבע פרשיות בכלל ופרשת פרה בפרט, ואת כח ההכנה להרגיש את אורות קדושת חג הפסח הבעל"ט, ואת אש המתלקחת ומתלהבת לעבודת הבוית"ש.

ויהי רצון שנזכה על ידי האמונה שלנו, לטהרת הלב והמוח. **ושעל ידי קריאת פרשת פרה נוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט. אכ"ר.**

תלוי רק בשפלות רוחם ובלבבם הנשבר, ואחרי יודעים כי הם רחוקים מחכמה ובינה, רק מאמינים באמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה בחוקי ה', על ידי זה נטהר מוחם, וממשיכים בו חיות חדש ע"י האמונה, וכמו שנאמר וצדיק באמונתו יחי'. וזהו כוונת רבינו הק' מווארקא שחטא העגל היה מפגם האמונה, ונפגם מוחם ונחשבים כמתים, היינו מחוסרי חיות דקדושה מהמוח שהוא מקור החיות לכל הגוף כנודע, ועל ידי הפרה שהוא התחזקות האמונה נטהר מוחם, ותבוא אמה ותקנה צואת בנה. וזה הוא ענין אומרם ז"ל משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, שכל החכמות החיצוניות נקראים שפחות להתורה, ובחכמות ומחשבות כאלה שלא לצורך התורה לשמשה, מטנפין פלטין של מלך, שהוא המוח משכן הנשמה.

ובזה מבאר עוד את דברי המדרש: מעשה בגר אחד ששאל את רבי יוחנן בן זכאי, דבר זה שאתם עושים נראין כמין כשפים כו', עד אמר להם חייכם לא המות מטמא ולא הפרה ולא המים מטהרים, אלא אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזירתי, דכתיב 'זאת חוקת התורה'. כי באמת האיש הטמא והוצרך לאפר פרה, היה האיש הזה טמא בנפשו מני אז מפגם מוחו וכנ"ל, ולסיבת חטאיו לא הרגיש בטומאתו הנפשית, עד כי סיבב המסבב שיגע במת ואז יתגלה לו טומאתו הישנה, שנעלם ממנו ידיעתה עד עתה, אבל לא המת הוא המטמא הראשון שלו,

הוראה למעשה בעבודת ה'

(לחלק הראשון של המאמר)

- א. עיקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה, כי אמונה נקרא בזמן שהשכל אינו מאיר והמוח אינו בהיר, ודור הזה כאשר חסר להם משה רבינו ע"ה שעה קטנה, והשכל לא האיר להם כל כך, מיד עשו מה שעשו. והתיקון הוא תשובת המשקל התחזקות האמונה, היינו להאמין בפשיטות, אף שלא נדע ולא נשיג בשכלינו, אף על פי כן נאמין במצות השי"ת.
- ב. ומזה יש ללמוד: כי מי שחפץ לעשות רק המצוה שיודע טעמה ומבין בהשכל, אבל אם אינו מבין אינו חפץ לעשות המצוה באמונה לבד, מסתירין לו מן השמים הטעם וכוונת המצוה, יען כי לא באלה חפץ ה', רק לעשות המצוה באמונה שלימה, אף שלא נדע.
- ג. כשאדם חוטא ופוגם ח"ו באיזה אבר, מחסר החיות דקדושה מאותו אבר, וכשפוגם ח"ו במוח ששם משכן הנשמה ומשם מקור החיות, כשמחשב מחשבות פסולות רח"ל, מחשבת זנות וגיאאות ענף עבודה זרה רח"ל ופוגם במוחו, נחסר מקור החיות דקדושה ממוחו, והתיקון לזה הוא אמונה, ועל ידי האמונה מחזיר החיות דקדושה אל המוח, כי אמונה וחכמה המה ממקום אחד.
- ד. כאשר אדם הוא מגושם מפגם המוח ח"ו, עי"ז בא ח"ו לפגם הברית רח"ל, ועל ידי החטאים האלה אינו מכיר ערכו ופגמו רח"ל, ובפרט מחשבות רעות שלא באו לידי מעשה, אינו מרגיש אותם לגמרי, ונשכחו מלוח לבו, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, מגלגל ומסבב סיבה שיטמא זה האיש בטומאת מת, ונצרך להזאת אפר פרה, שהוא חוקה בלי טעם, והמאמינים בה ומשפילים עצמם כאיזוב נטהרו בה, ונשברו טהרו, עיקר טהרתם תלוי רק בשפלות רוחם ובלבבם הנשבר, ואחרי שיודעים כי הם רחוקים מחכמה ובינה, רק מאמינים באמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה בחוקי ה', על ידי זה נטהר מוחם, וממשיכים בו חיות חדש ע"י האמונה, כמו שנאמר וצדיק באמונתו יחי'.
- ה. על ידי שמאמינים בחוקי ה' שחקק וגזר עלינו, אף שאין אנו יודעים שום טעם, ונפלאות היא גם בעינינו, ואף על פי כן אנחנו מאמינים באמונה שלימה בדברי אלקים חיים, ומשפילים עצמינו עד כאיזוב, זה הוא מקור הטהרה שדוחה הטומאה, ושמתקנת פגם המוח ומחיה את המוח ואת כל האדם בחיות דקדושה אלקית.

בית המאמר

מעשיהם של צדיקים

א

טוב טעם ודעת למדני כי במצוותך האמנותי

בספרי החסידות מבואר על הלאו של 'לא תעשה לך פסל וכל תמונה' - שהכוונה בזה הוא שלא תצייר את את גילוי וקרבת השי"ת אליך על ידי פסל ותמונה, דהיינו דוקא במעשה כזה או הרגשה כזו, [כגון אם התפללתי נשמת מעומק הלב ובדבקות אזי הקב"ה איתי, ואם לאו לא ח"ו] 'כי לא ראיתם כל תמונה' - הקב"ה אין לו שום תמונה ושום ציור, וכפירושו של הבעש"ט הק' על הכתוב 'שויתי ה' לנגדי תמיד' דהיינו לעבוד את השי"ת במדת ההשתוות, לדעת שהשי"ת לנגדי תמיד! בכל מקום ובכל זמן ובכל מצב, ובלשונו הקדוש (צוואת הריב"ש אות ג): **צריך לעבוד אותו בכל כוחו, שהכל הוא צורך, ...ואל יצער את עצמו בזה** [שאינו מרגיש את קרבת ודבקות אליקים] **מפני שהשם יתברך רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים, פעמים באופן זה ופעמים באופן זה...**

אם אדם עובד את ה' רק במצב מסוים או בתנאים מסוימים, כגון שהוא מתפלל בחשק והתלהבות

'אלהי מסכה לא תעשה לך' - זאלסט נישט מאכן קיין געגאסענעם גאט!

רבינו זי"ע כותב במאמרו: **כי עיקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה [והיינו כי אמונה נקרא בזמן שהשכל אינו מאיר והמוח אינו בהיר וכד"א 'ואמונתך בלילות', ודור הזה כאשר חסר להם מרע"ה שעה קטנה והשכל לא האיר להם כ"כ מיד עשו מה שעשו], והתיקון הוא תשובת המשקל התחזקות האמונה, היינו להאמין בפשיטות אף שלא נדע ולא נשיג בשכלינו אעפ"כ נאמין במצות השי"ת.**

והנה דברי רבינו ברורים ומובנים גם בפשטותם, אך יש בהם גם דברים עמוקים גבוהים ורמים, ויסודות איתנים בעבודת השי"ת, וראוי להתבונן בהם טובא, ונביא את רק את תמצית ועיקרי הדברים:

לא תעשה לך פסל וכל תמונה... ולא תקים לך מצבה

מקאצק זי"ע שפירש את הכתוב: 'אלהי מסכה לא תעשה לך' זאלסט נישט מאכן קיין געגאסענעם גאט [אל תעשה לך אלקים מוצק], כאילו שרק כך אתה יכול לעבוד את ה', אלא תעבוד אותו בכל מצב שהוא. וכן איתא באגרא דכלה (פ' שופטים): יש בני אדם שיש להם חוק קבוע ומעמד ומצב, ככה יעשו כל ימיהם, וככה יתנהגו לבל יזיזו אותם ממנהגם, **ויש לנו בקבלה מצדיקים שאין יום דומה לחברו ואין שעה דומה לחברתה... וזהו שאמר 'ולא תקים לך מצבה' היינו מעמד ומצב שזאת תהיה עבודתך בתמידות בלי שינוי, כי אם תעשה עבודתך במשפט אחד תמיד, כי עבודת ה' באופן של מצבה הוא דבר 'אשר שנה ה' אלקיך', והבן כי אי אפשר לפרש הכל בכתב, והמבין יבין, עכלה"ק.** ולא זו בלבד אמרו, אלא הוסיפו בזה דברים גבוהים ורמים:

כי מנסה ה"א אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה'

כך כותב גם הרה"ק בעל המאור ושמשי זי"ע (פ' במדבר) ומוסיף דברים נוראים בענין זה ואומר: שלפעמים מנסים את האדם על ידי שנותנים לו מדרגות והשגות עם הרגשות ותחושות עליונות, וכל זה הוא רק כדי לנסות את האדם לראות אם הוא מבקש את השי"ת עצמו או שהוא מבקש הרגשות של תמונה ותחושות, וכותב שם בלשונו הק': "לכן אם רואה או שומע איזה מדרגה צריך ליהזר מאד שלא לפנות אליו ויחשבנה בעיניו, אלא ימאס בה, שאדרבה זאת הוא הוא למופת שעדיין לא הגיע לתכלית האמיתית... ואם פונה אליהם יוכל לבוא חס ושלוש לידי טעות" והנסיון ברור הוא, לראות אם האדם חש את קרבת אלקים

רק במנין ובבית הכנסת שרגיל בו, או עם הציבור שהוא רגיל בהם וכו' וכו', ואם הזדמן לפניו פעם להתפלל באופן אחר, הרי הוא מתפלל בקרירות ועצלות באומרו 'דא דאוונט זיך נישט', דא אדער יעצט לערנט זיך נישט, וכן לענין יראה ואהבת ה', שמחמיר לעצמו במקום זה ומקל לעצמו במקום אחר, או בזמן ובמצב אחר, הרי הוא עושה בזה כביכול את הבוית"ש ח"ו כפסל ותמונה, שרק באופן התמונה שאני רגיל בו, או שאני אוהב, או מרגיש אותו, אני יכול לעבדו, ואם התמונה משתנה, הרי בהתאם לכך גם העבודה תשתנה, ועל זה נאמר: **כי לא ראייתם כל תמונה** - הקב"ה אין לו דמיון כלל, והוא אין סוף ב"ה ולית אתר פנוי מיניה, ואיך א"כ יכול אדם לומר שרק בתחושה והרגשה מסוימת ובמקום שאני מרגיש אותו אני יכול לעבדו, ואם לאו הוא כמי שאינו חס וחלילה? הס מלהזכיר!!!

על כגון דא איתא **בנועם מגדים** (פרשת כי תשא) בשם **הרבי מלובלין** זי"ע: שאמר בפסוק 'לא תעשון כן לה' אלקיכם' אל תעבוד את השי"ת דוקא 'כן' באופן ובזמן ובמקום מסוים, **לא כן הדרך האמיתי שהרי זה כעובד לעובדא זו...** [כלומר אם האדם האדם עובד את ה' רק במצב מסוים אינו נקרא בזה עובד את ה' אלא עובד את המצב...] אלא יעבוד תמיד את ה', לפעמים באופן זה ולפעמים באופן אחר, ומסיים שם: **והבן היטב כי זה שורש גדול בעבודת ה' [וזהו בחינת 'שויית' ה' לנגדי תמיד' - ס' איז שטענדיג ביי מיר דער זעלבער רבוש"ע!!!].**

כענין זה אמר גם **היהודי הק' זי"ע** (תפארת היהודי אות צג): **כל הכללים שהאדם עושה לעצמו בעבודת השי"ת אינם כלל, וגם זה הכלל עצמו אינו כלל...** ובספר אמת ואמונה (עמ' כד) מובא מהרה"ק **השרף**

**תחילה, שהוא היראה ואהבה עם תענוג,
אשר בלתי אפשרותם לחול גם כן כי אם על
ידי האמונה בשכר ועונש ושאר ענינים, ועל
ידי אמונה זו מגיע למעלה הימנה כנזכר"**

עכלה"ק (וע"ע מה שכתב כעין זה בפ' קרח).

ולפי דבריו הק' ועם כל הנ"ל נוכל להבין [קצת]
את דברי רבינו הישמח ישראל בשם הרבי הזקן
מווארקא זי"ע, כי הנה חטא העגל בא על ידי אותם
הכתות שפנו במתן תורה רק לקולות והלפידים,
אשר כפי הנתבאר כת זו אינה יכולה להישאר
בדביקות ביראה ואהבת ה' אלא רק כל זמן שהם
חשים ומרגישים את הקולות והלפידים, ומיד
כאשר מסתלקים הקולות הם נופלים ממדרגתם,
כי אינם דבוקים וקשורים בחבל האמונה, אלא
בחבל הרגשות ודמיונות כוזבות... וזה מה שהביאם
לחטא העגל, כי הם ראו שנשארו בלא כלום, כי
זה משה האיש לא ידענו מה היה לו... ולכן היו
צריכים לעשות מהר איזה דבר שרואים וחשים
ומרגישים את זה, שאפשר להראות באצבע [ולא
באמונה פשוטה] **אלה אלהיך...** רח"ל, ועל זה אמר
הקב"ה תבוא האם ותקנח צואת בנה - אם שורש
החטא נובע מהעדר אמונה בגלל חסרון התחושות
וההרגשות, חייבים לעשות איזה דבר בלי שום
טעם והרגשה כל שהוא, אלא דוקא מתוך אמונה
פשוטה בתכלית הביטול והשפלות, כי רק מי שהוא
בגדר 'במצוותך האמנותי' יכול לבקש וגם לקבל את
ה' טוב טעם ודעת' בעבודת ה', כי בין אם הוא יודע
ומרגיש את הטעם ובין אם לא, תמיד יעבוד במדת
ההשתוות, וישים רק את ה' לגד עיניו, בבחינת
'לעשות [רק] רצונך אלקי חפצתי' ותו לא מידי...

רק מתוך תמונה ופסל ח"ו, ואז כשלא יהיו לו את
הרגשות והתחושות הללו, ירגיש כאילו אין יראת
אלקים במקום הזה והותרה הרצועה ח"ו, או שאינו
מתייחס לכל ההרגשות וההתרוממות שהוא חש
ומרגיש כלל, אלא מדבק את עצמו רק בהשי"ת
לבדו, ואז ישאר לעולם בדבקותו וקרבת אלקים,
ויראתו תהיה תמיד על פניו אפילו בשעה שאינו
חש ומרגיש את כל התמונות וההרגשות, ומביא
שם בשם הזוה"ק (ח"ב פב.) **שהיו כמה כתות במתן
תורה שפנו עצמם אל הקולות והלפידים ועל ידי
זה לא זכו לתכלית התורה...** [כדאי מאוד לראות את
כל דבריו הקדושים שהם יסודות גדולים בעבודת
השי"ת...]

כל זה יביא אותנו להבין באפס מה דברים
עמוקים נוראים, חוצבים להבות אש, מה שכתב
הרה"ק רבי מענדלי מויטבסק זי"ע בספרו הק' 'פרי
הארץ' (פרשת ויקהל פקודי) וזה לשונו הק':

**"ובאמת שאין שום השגה משגת
ותופסת הדביקות האמיתי באין סוף בשום
שכל כל שהוא בהרגשה ותענוג, ממילא
מובן שכל הרגשת היראה או אהבה או תענוג
הדביקות והרגשת עניני כל אדם, כוזב!, כי
לא ברעש ה', אבל הדביקות האמיתי אחר
המורגש הוא השאינו מורגש בשום תפיסה,
והראיה - כי לא ידאני האדם וחי, "כי אם על
ידי האמונה בלי שום הרגשה, שהוא ענין
ביטול המציאות שאי אפשר לעמוד עליו
בעצמו, וכל שכן להבין ולהשכיל לאחרים,
והוא הנקרא 'לשמה' של כל אדם לפום
דרגה דיליה" אבל אי אפשר להגיע אליה
כי אם על ידי פיתויי הגוף עם שלא לשמה**

לזכות להינצל מן הארציות והגשמיות היא שיברח אל הסוכה...

והדברים אמנם עמוקים ורחבים מאד, ועיין מש"כ רבינו במאמרו לסוכות אות ו באריכות על ענין הסוכה שהיא מאירת עינים לראות את רוממות השי"ת וגודל אהבתו לכל אחד מישראל, ואיך שהוא מייקר ומחשיב את כל אחד מישראל מן הגדול שבגדולים ועד הקטן שבקטנים בלי יוצא מן הכלל, וכוחו של אברהם אבינו מזריח על ידי מצות סוכה את האמונה בהקב"ה והתבטלות אליו. ועפ"י דבריו הק' יובן ביותר דברי הרבי מרימנוב זי"ע ע"ש היטב. אבל גם בפשטות מובן מאד, כי הסוכה מורה על שצריך לצאת מדירת קבע ולישב בדירת עראי, וממילא כאשר יודעים כי כל הבלי עוה"ז אינן אלא עראי, נקל יותר לזכור את חובתו ושורש העבודה בעוה"ז.

את הכח הזה השריש אברהם אבינו ע"ה בכל זרעו אחריו עד סוף כל הדורות, שגם הם יעשו כן, אלא שחומר הגוף וזוהמת החטאים מכסים על אור האמונה היקר והקדוש הזה, וצריך להרבות על כך בתפילה להבוי"ת ש"י שיזכנו לגלות ולראות את רב טוב הצפון בנו, וכמו שכתב רבינו בפ' כי תצא סוף אות ד (עיין בבית המאמר להלן סוף אות ב שהבאנו את כל דבריו הק', ועיין עוד בליקוטים על זה) בלשונו הק': **"והעיקר לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב שיכסוף נפשו לעבודת ה', ולבו ובשרו ירננו אל אל חי, וזהו מאה"כ צעק לבם אל ה', שצועקים אל ה' על הלב, ר"ל שיברא להם לב טהור ורוח נכון יחדש בקרבם לעבדו באמת ובלב שלם.**

אבל לכל זה צריך גם 'בתחבולות תעשה לך מלחמה' להוציא יקר מזולל, להערים בכל מיני

ודבר זה לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שזהו כללות התורה, שאין לך דבר אחד בתורה שקיומו תלוי באיזה הרגשת הלב, כי אין זה אלא דמיון כוזב, אלא הכל תלוי אך ורק באמונה פשוטה וטהורה בתכלית הביטול, וזהו כוונת האוה"ח הק' מה שמבאר למה נאמר בפ' פרה 'זאת חקת התורה' יעו"ש.

ואם תאמר מנין ניקח את הכוחות לזה? איך נזכה גם אנחנו לעשות הכל לא מצד התחושות וההרגשות, אלא רק כאשר ציווני ה' אלוקי?...!

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך

ראשית דבר צריך לדעת, את מה שרבינו דיבר בקדשו רבות פעמים, שהכח הזה אין אנחנו תחילת הקדושה בזה, אלא הוא כבר טמון וצפון בנו מאברהם אבינו ע"ה, שהוא היה הראשון למאמינים, והוא עשה הכל בהתבטלות גמורה בתכלית הביטול עד כאן וכאפס ממש, שלא היה בעצמו לשום מציאות כלל, והכל היה אצלו רק מתוך הכרה ברורה כי 'אין עוד מלבדו' שאין שום מציאות בעולם זולת מציאותו ית"ש, ורק 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', ותו לא מידי!

מובא בספר 'בארות המים' (לסוכות), שבלי"ל יו"ט הראשון של סוכות, ליל האושפיזא של אברהם אבינו ע"ה, כאשר נכנס **הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב** זי"ע לסוכה, פתח ואמר: אברהם אבינו היה ירא מאד מהבלי העולם הזה, ובכה לפני השי"ת שיתן לו עצה ותושיה כדת מה לעשות ונתן לו הקב"ה מצות סוכה לסגולה, שמשם יראה את הקב"ה, ועי"ז ינצל מכל הבלי עוה"ז, והיינו דכתיב: 'לך מן מארצך... אל הארץ אשר אראך'. ר"ל, העצה

כתב שצריך לנענע בכל איבריו אף כי היראה איננו מפנימיות לבו, ויעשה מה שיעשה ובלבד שיכוון, היינו שיעבוד בפועל ובכח בעבודת החיצון ובקול וצעקה עד שידליק ויתלהב פנימיות הלב, ויעשה כל מה "שבכחו לעשות, וכמ"ש הבעש"ט הק' עה"כ 'כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה', היינו שיעשה 'בכח' ועי"ז יעורר כח הפנימיות [בפועל], ולכן כ' שצריך לנענע. והלכה כב"ה, היינו אף שהוא בשפל המצב ולא יכול לעבוד בכח בקדושת ובטהרת המוחין ובכוונת המצוה, עכ"ז יעשה עכ"פ המצוה בפעולת ידיו לבד, ועי"ז הכוחות החצונים יתעורר הפנימיות, ...רק שיעשה המצוה בגודל הכנעה אמיתית, שידע באמת מצבו ופחיתות ערכו שאינו יודע מה, ויזכה להמשיך הכח מהאבות הקדושים להמעשה.

כמו כן צריך להתחזק עם כח הקריאה שמעורר את הזמן, וקריאת פרשת חוקת מסוגלת לזה ביותר, כדאיאת מהרה"ק בעל 'אוהב ישראל' זי"ע שבזמן שאין לנו אפר פרה אזי קריאת הפרשה מטהרת, ולכן אמר הכתוב: זאת חוקת התורה אשר צוה ה' 'לאמור' שאם אי אפשר להיטהר בעשייה, אפשר עכ"פ להיטהר באמירה, והקב"ה יטהר לבנו לעבדו באמת ובלבב שלם.

ערמה על היצה"ר, לגלות את אור האמונה וההתבטלות לרצונו ית"ש, ותחבולות המלחמות לזה רבות הם: ראשית לקיים מצות 'שויתי ה' לנגדי תמיד' ולראות בכל דבר שעושה, היכן נמצא כאן השי"ת, ולשאול את עצמו, הייטב בעיני ה' הדבר הזה שאני מבקש לעשות?! גם לאחר מעשה צריך לחשב חשבוננו של עולם, ולראות בכל דבר מה הם התוצאות של המעשה, וגמירי דטבא לא הוי בישא - אין דבר רע יוצא מדבר טוב, וכן להיפך, ולקבוע לעצמו מסקנא לעתיד.

ויש לזכור את דברי הפרי הארץ הנ"ל "כי אי אפשר להגיע אליה כי אם על ידי פיתוי הגוף עם שלא לשמה תחילה, שהוא היראה ואהבה עם תענוג, אשר בלתי אפשרותם לחול גם כן כי אם על ידי האמונה בשכר ועונש ושארי ענינים, ועל ידי אמונה זו מגיע למעלה הימנה כנזכר".

וכן כתב רבינו במאמרי חנוכה אות נא באריכות גדולה [ראוי מאד לעיין שם לכל הרוצה להתקרב אל משכן ה'...] ובתוך דבריו כותב: אם אין הנענוע מהפנימיות ומעומק הלב אין מתנענעין, כי באבנתא דליבא תלי' מילתא, כמאמרם ז"ל רחמנא ליבא בעי, ולכן כתב הע"מ שנהגו רק קצת פרושים להתנענע בנחות, ושיטת המדרש הוא הן אמת כי מדה זו טוב מאוד, אך לאו כל מוחא סביל דא, לכן

ב

מצוות לאו ליהנות ניתנו

עשו זאת עם אותו היראה והאהבה והשמחה כמו עשו את ענוותנותם, כי זה כלל גדול במעלות הצדיקים (רמ"א באו"ח סי' א בשם הרמב"ם) **'שויתי ה' לנגדי תמיד'**, לנגד עיניהם עמד תמיד השאלה מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו, ואת זה צריך לקיים בלי שום חשבונות של העבר ולא של העתיד, אם אני ראוי לזה או לא, אלא הכל בתכלית הפשטות והתמימות **"כאשר ציווני ה' אלוהי!"**.

רבי ופועל ישועות בהוראת שעה

הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע [הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע היה אומר ששמו הק' מסוגל להתקת הדינים... וכשהיו אומרים לפניו איזה מאורה של צער רח"ל היה מפטיר ואומר צימעס איז זייער גוט, און רבי מוטיל נעשכיזער איז געווען א וואוילער איד...] שלח פעם את שני בניו **הרה"ק רבי יעקב מקוואלי והרה"ק רבי יצחק זי"ע**, להסתופף בצל קדשו של **הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע**, הבנים קיימו את מצות אביהם ונסעו לרימנוב ושהו שם במשך כמה שבועות, ואחר שהרגישו שמילאו אל כליהם מזן אל זן בהשפעות רוחניות החליטו לחזור לביתם, ונכנסו אל הרה"ק מרימנוב כדי להיפרד ממנו בטרם יחזרו לנעשכיז, והנה המרחק שבין רימנוב שבגליציה לבין נעשכיז שבוואהלין רב הוא מאד, ובכל זאת ציוה הרה"ק מרימנוב למשרתו הנאמן **הרבי ר' הירש** שילווה

רבינו מביא במאמרו הק' את דברי זקינו מוהרש"פ מגריצא זי"ע לפרש את מאמר הכתוב **'טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי'**, היינו שאותם האנשים אשר לא ירצו לעשות מצות ה', רק אם יגלה להם טעם המצוה, וירגישו נעימות מתיקות עריבות ידידות המצוה, אז יעשו המצוה, ואם לאו לא יעשו חלילה, לאנשים כאלה לא יגלה להם, כי זה הוא חסרון אמונה, היתכן שעבד מלך יאמר למלך, אם לא תתן לי עבודה אשר אהנה ממנה לא אעבוד, אין זה מדרך ארץ, וכמו כן אם לא יחפוז לעשות המצוה בלתי אם ירגיש טעמה, ולא כן צריך להיות, רק כשור לעול וכחמור למשא, היינו השור אין לו הנאה מהעול אשר עליו, והחמור ממשאו, כן האדם צריך לעשות המצוה מחמת גזירת המלך מלכו של עולם, ומצוות לאו ליהנות ניתנו. וזה היה תפלת אדוננו דוד המלך ע"ה טוב טעם ודעת למדני, היינו טעם עריבות נעימות מתיקות המצוות, כי גם אם לא אדע הטעם אעשה המצוות מצד האמונה, כי במצותיך האמנתי.

לפנינו מעשה רב ונורא מאד, שיש בו ללמדנו מהו התבטלות לרצון ה' ועד היכן מגעת כוחה בגבהי מרומים, כשם שרואים אצל הצדיקים שבקום גדולתם שם ענוותנותם, כך מצינו שבקום ענוותנותם שם אתה מוצא גדולתם, שאם היו צריכים להשתמש בגדלות כדי לקיים רצון ה',

ממנו להתנהג כאדמו"ר הרי שעליו לשמוע בקולם ולעשות כדבריהם."

מיד נסעו האחים אל העיירה הסמוכה והודיעו על הרבי שנמצא בסמוך, ובתוך זמן קצר נהרו מאות אנשים לחלות פני הרבי ר' הירש מן הבוקר עד הערב, והוא קיבל את פניהם כמעשה רבי, ועי"ז נצטבר אצלם סכום מכובד לשלם על כל ההוצאות. ויהי טרם עזבו את האכסניא פנה רבי איציקל מנעשכ"ז בהלצה אל הרבי ר' הירש וביקש גם הוא ברכה, אחר שכבר עברו עליו כמה שנים מנישואיו ועדיין לא נפקד בזש"ק, הקשיב הרבי ר' הירש לבקשתו בכבוד ראש והתעמק במחשבתו, ואמר לו שאם יתן סכום של מאה רובל! כסף לפדיון נפש יברכו בכן זכר, והוסיף ואמר לו: "יודע אני שאין לך כעת סכום גדול כזה, אך אם תקבל על עצמך לתת את הכסף תיוושע", אולם הוא לא התייחס לדבריו בידעו שאינו כי אם משרת בעלמא.

כשהגיעו לנעשכ"ז נכנסו האחים אל אביהם, ומיד ספרו לו שכדי להשיג את הוצאות הדרך ולמנוע חילול ה' נאלצו לעשות מה שעשו, ולכן הם מבקשים שיתקיימו הברכות שבירך הרבי ר' הירש את הפונים אליו, ובזאת הוסיפו לספר בהלצה שבסוף ביקש רבי איציקל את ברכתו לזש"ק והוא דרש על כך הון רב של מאה רובל, ויהי כשמוע הרה"ק מנעשכ"ז את דבריהם שאל את בנו "האם הבטחת לתת לו את מלוא הסכום?" התפלל רבי איציקל על השאלה והשיב שלא הבטיח כלום, שהרי רק משרת הוא ומהיכי תיתי שברכותיו יעשו פירות? אך הרה"ק מנעשכ"ז לא שת לדבריו, ומיד פתח את המגירה שהיתה קבועה בשולחנו והוציא משם מאה רובל טבין ותקלין והושיטם לבנו, והורה

את שני בניו של הרה"ק מנעשכ"ז לביתם, והוא מילא תיכף בקשתו ויצא לדרך הארוכה כדי לקיים מצות רבו באמונה.

בדרך התחיל לפתע לרדת גשם זלעפות ובשום אופן לא יכלו להמשיך בנסיעתם, בלית ברירה עצרו בפונדק על אם הדרך שהיה שייך ליהודי, והחליטו לחכות שם עד שיפסקו הגשמים, עבר יום יומיים ועדיין לא נראה שהסערה שככה, ורק לאחר שעבר יותר משבוע ימים פסקו הגשמים.

מאחר שלא התכוננו לשהות זמן רב כל כך בפונדק לא היה בידם כסף כדי לשלם לבעל האכסניא, ולא ידעו את נפשם מרוב צער, כי סברו שאינו ראוי לבקש מבעל המלון שיתן להם לשהות אצלו בהקפה, כי יתכן והוא יחשבם כמשתמטים מלשלם ויחשוד בהם שלא ישלחו את הכסף בהגיעם לביתם, ויהא בזה משום חילול ה', על יהודים יראי ה' [בפרט שהיו לבושים בבגדי בנש"ק] אינם משלמים את חובם.

בלית ברירה החליטו בני הרה"ק מנעשכ"ז לעשות מעשה, הלכו וניגשו אל הרבי ר' הירש משרת שהיה מבוגר יותר מהם, והציעו לו להתנהג בדרכי אדמורו"ת והם ישמשו לו כגבאים, וכעת יסעו הם לבדם אל העיר הסמוכה ויפרסמו שהגיע לפונדק הסמוך איזה רבי, ובדאי יבואו אנשי העיר לקבל ברכותיו, וממילא יביאו הפונים גם 'פדיונות', ועי"ז יהיה להם לשלם על ההוצאות.

האחים חשבו לתומם שבדאי יצטרכו להפציר בו שיסכים להצעתם, אך לפליאתם נענה להם תיכף על אתר והסכים לבקשתם, ונימוקו עמו: **"הרי רבו ציוה עליו לשמשם, ואם הם מבקשים**

להיות מובדל מהגוף, וכן ראשי הדור צריכים להיות מובדלים מהעם.

כשהלך האיש השואל אמר לו בנו הרבי האמצעי זי"ע לאביו בעל התניא: בשביל להשיב תשובה זו הרי לא היית צריך להניח ראשך על זרועותיך והיית יכול להשיב לו תיכף?!

השיב לו אביו הק': הנה מצינו כשאמר קרח 'כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' - כתוב 'וישמע משה ויפול על פניו' - ואחר כך השיב להם 'בוקר ויודע ה' את אשר לו' וגו', ולכאורה היה יכול משה להשיב זאת תיכף ולמה נפל תחילה על פניו? אך משרע"ה הלך על פי דרכו של **הבעל שם טוב הק' זי"ע**, ועל כן חשש כששאלו לו 'מדוע תתנשא' - שמא באמת שואלים את השאלה הזאת מלמעלה, וקרח הוא רק שליח, וא"כ אם ישיב לו תיכף, יבוא אח"כ איש אחר ויאמר לו שוב כך, כי כולם הם שלוחים מן השמים, לפיכך נפל על פניו תחילה, להתבונן אם באמת יש בו איזה התנשאות, ולאחר שהתבונן וראה שאין בו שום התנשאות, וכמו שהעיד עליו השי"ת 'והאיש משה עניו מאד' - אז הבין שאין זה שליח מלמעלה כי אם קרח פלגאה, ואז השיב לו משה 'בוקר ויודע ה''. סיים בעל התניא ואמר לבנו - כך היה בנידון דידן.

זאת התורה אדם כי ימות באהל

כל הדברים דלעיל מתקשרים ומתחברים ביותר עם פרשת פרה אדומה [מלבד כל מה שכתבנו לעיל], והוא על פי דברי קדשו של **הרה"ק בעל 'עבודת ישראל' המגיד מקאזניץ זי"ע** (פ' פרה ד"ה אדם) לבאר את רמז הכתוב 'זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו'. דאיתא בגמ' (ברכות סג:) אין התורה

לו לרוץ תיכף ומיד אל הרבי ר' הירש וליתן לו הכסף ולבקש את ברכתו.

הבן עשה כמצות האב, אך הרבי ר' הירש סירב ליטול, באמרו **"וכי רבי אני? בדרך כאשר אמרתם לי להתנהג במעשי אדמורו"ת אז הייתי רבי, כי ליויתי אתכם בשליחות מורי הרה"ק מרימנוב ועשיתי כפי שנצטויתי על ידכם, אבל כעת הנני יהודי פשוט כאחד האדם..."**. משחזר רבי איציקל אל אביו ומסר לו את דברי הרבי ר' הירש הצטער מאד, ואמר שהפסידו עתה שעת הכושר, ואכן נסתלק רבי איציקל מנעשכז מבלי להשאיר אחריו זש"ק. צימעס איז זייער גוט, און רבי מוטייל נעשכזער איז געווען א וואוילער איד... זי"ע ועכ"א.

אהא! אשריהם לצדיקים, לא דיין שזוכים לעצמון, אלא שזוכים לבניהם ולבני בנייהם עד סוף כל הדורות, זי"ע.

נפילת אפים לצורך בדיקה אם אכן כוונתו רק לרצון ה'

אחד המתנגדים בא פעם להרה"ק בעל התניא זי"ע, והוכיח אותו על שמתנהג באדמורו"ת בהתרוממות ובהתנשאות, כפף הרה"ק את ראשו על זרועותיו על השולחן, כמו ב'נפילת אפים', ושהה כך איזה זמן, אח"כ הגביה את ראשו והשיב לאיש: כתיב 'ראשי אלפי ישראל הם', שאלופי וגדולי ישראל נקראים 'ראשים', והנה הראש והגוף אע"פ שהם מחוברים יחד עכ"ז הם מחולקים בלבושיהם, שעל הגוף שמים בגד בפני עצמו, ועל הראש בגד בפני עצמו, ולמה לא יתפרו בגד אחד לראש ולגוף כאחד? אלא שהראש צריך

את הכומר לים. אחר כך שאלו את החייט איך עלה בדעתו לשאול זאת, השיב, בלשון אידיש: איך ווייס נישט! וסיים הרבי מלובלין שמזה יש ללמוד שעל ידי איני יודע יכולים לבוא להכל, וסיים הרבי ר' העניך שזה הפירוש בפיט **שאם לא ימך כאזוב וכתולעת האיך יוטהר באזוב ובשני תולעת.** שאם לא ישפיל את עצמו וידע שאינו יודע, אזי איך יוכל להיטהר על ידי האזוב ושני תולעת, שהרי אין העיקר בהזאה אלא בהכנעת הלב.

אשרי איש שישמע למצוותיך

בפרשת כי תצא (סוף אות ד) כותב רבינו על דברי המדרש (תנחומא כי תצא סי' ב) אמר רב אדא, רמ"ח מ"ע יש בתורה כמנץ איברין שבאדם ובכל יום ויום צועקים על האדם עשה אותנו שתחיה בזכותינו וכו': **"שנודע שהחמשה חושים נאצלים מן המוח, וכשמתקן ומטהר המוח זוכה ממילא לחוש השמיעה, ושומע קול צעקות המצוות שצועקין בכל יום עשה בי מצוה זאת.** וזהו מה שאנו אומרים בכל יום **'אשרי איש שישמע למצוותיך',** ר"ל אשרי איש שמקדש ומטהר המוח וזוכה לשמוע קול צעקת מצותיך. וע"י נועם יקרת קדושת ש"ק יוכל לזכות לטהרת הלב, וכמו שאנו אומרים וטהר לבנו לעבדך באמת..., והעיקר לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב שיכסוף נפשו לעבודת ד', ולבו ובשרו ירננו אל אל חי, וזהו מאה"כ **'צעק לבם אל ה', שצועקים אל ה' על הלב,** ר"ל שיברא להם לב טהור ורוח נכון יחדש בקרבם לעבדו באמת ובלב שלם.

מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. רצה לומר, **"שממית כח עצמיותו ואומר שהכל הוא מאת הקב"ה, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא הנותן שכל ובינה לעבדו".** וזהו 'אדם כי ימות באהל' שאינו עושה מכח האדם כלום, רק יודע שהכל הוא מאת הקב"ה - אדם כזה הוא באהל ה', אבל 'כל אשר באהל יטמא שבעת ימים' כל מי שמחזיק עצמו לצדיק וכעובד ה' כאילו הוא אך לה', הוא מטמא ומקלקל בזה את כל השבעה מדות שלו, וצריך לתקנם היטב.

למד לשונך לומר 'איני יודע'

בספר יכהן פאר **'להרה"ק חנוך צבי מבענדין זי"ע** (פ' פרה ובלקוטים שם לפ' פרה) מביא בשם החידושי הרי"ם שהתיקון של שבירת הלוחות שנגרם בגלל חטא העגל לא היה בעצם שבירת הלוחות, אלא משבירת הלב שהיה לישראל מחמת שבירת הלוחות.

ועיין עוד שם מעשה נפלא בענין זה מה שהיה רגיל זקנו רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע לספר על דברי הפיוט הנ"ל (בהערה הסמוך לעיל) בשם הרבי מלובלין זי"ע שעל ידי 'איני יודע' יכולים לבוא להכל, וכך סיפר: פעם היה כומר שרצה להתווכח עם היהודים, ונקבע שהמנוצח בויכוח יושלך לים, ולא נמצא אדם המוכן לעמוד בויכוח ולסכן את נפשו עם הכומר הארור. עד שהגיע איזה חייט פשוט ואמר שהוא מוכן להתווכח עמו, כשהגיעו לוויכוח, דרש החייט שהוא יפתח ראשון לשאול את הכומר, ואז שאל אותו מה הפירוש 'איני יודע' והשיב לו הכומר, ניע ויעם [איני יודע]. ומיד זרקו

הכנה לקריאת פרשת פרה

- כתיב 'ונשלמה פרים שפתינו', לכן בזמן הזה אנו מטהרים את עצמנו בהתורה בקריאת הפרשה, ונחשב כאילו קיימנו מצוות עשיית הפרה, ועל ידי עבודת פרשת פרה, שהיא הטהרה והזיכרון, יתחדשו העולמות, ואז יכירו וידעו כל באי עולם כי מלכותו יתברך בכל משלה, והוא מלך על כל העולם כולו בכבודו, ולזה אין הפסקה בין פרשת פרה לפרשת החודש, כי תיכף אחר הטהרה והזיכרון יתחדש העולם, ואז נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים, וכן יהיה בב"א (אוהב ישראל לד' פרשיות ופ' פרה).
- כתב השלה"ק: לכן צריך להיות אוזני כל העם אל השליח ציבור בקריאת הפרשה מספר תורה שישמעו מפיו, ונחלקו הפוסקים עם חייב קריאתה הוא מדאורייתא, יהיה מה שיהיה, מכל מקום הארבע פרשיות על כל פנים על כולם חל החיוב מדרבנן לשמוע קריאתם בתורה, וחמיר יותר מקריאת הפרשיות של כל השנה שחייבן גם כן בציבור, אבל באלו מוטל החיוב על כל ישראל לשמעם (שלה"ק מס' מגילה ריש פרק נד מצוה).
- על ידי קריאתה עכ"פ נטהר טהרה רוחנית לכבוד הרגל הבעל"ט, והיינו דוקא הטמא היודע בעצמו בלבו שמתחרט ויודע ושב וניחם, ולא כאלה העורים השוגים כל ימיהם בהבל וריק ואומרים לא חטאנו... כי העיקר להתחרט ולשוב ואחר כך להתלהב ולהשתוקק לבוראו ולעשות רצונו על כל פנים עבודת פרה כמו שהתאווה לרצון יצרו בחטאו, וזה נקרא 'אפר שריפת החטאת' - ששורף את החטאים ומתלהב באש לבוראו, ואח"כ 'ונתן עליו מים חיים' (עבודת ישראל ל' פרה).
- האריז"ל סידר לנו תפילה שנאמר קודם פ' התמיד וכו', ושורש הדבר, שעיקר בריאתינו הוא לזכך נשמותינו ורוחניותינו להוסיף טהרה וקדושה וכח בפמליא של מעלה, שנשמותינו ורוחניים יותר ממלאכי השרת, אך בעיתים הללו שאנחנו על אדמה טמאה מלובשין בחומריות, אין לאל ידינו להשלים תיקוני חובותינו, רק עבודתנו ופעולותינו עתה לבלתי נגרע ולסוג אחור ח"ו, עד אשר יערה עלינו רוח ממרום להוציאנו מכור הברזל מחשכת הגלות, להניח לנו על אדמת הקודש, ואז נקריב קרבנות חובותינו להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, על כן קוראים בעת הזאת פרשת פרה לטהר טמאים, ושיטהרו נפשות ישראל מזוהמתן (מנחם ציון להרמ"מ מרימנוב ז"ע ד"ה ענין ד' פרשיות).
- וצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרבת הפסח, כמו כן ממש נטהרים בזמן הזה בקריאת פרשת פרה, כל אחד ואחד להארת הפסח לפי בחינתו בקדושה (בית אהרן ליקוטים עמ' קמד).
- מקובל מהרה"ק היהודי הק' מפשיסחא זי"ע שאמר שבשבת פרשת פרה יש התחדשות בשפע בדברי תורה, ולזה צריך טהרה גדולה, כדי שיוכל לעסוק בתורה ולחדש בה חידושים לאמיתת של תורה (פרי צדיק החודש אות ב).
- כדי להיגאל בחודש ניסן זקוקים לטהרת הלב מטומאת היצה"ר, ומשום הכי הקדימו קריאת פרשת פרה לפרשת החודש "שהיא טהרתה של ישראל" - שטהרת לבות בני ישראל תלויה בה וצריכים לקרותה עוד קודם ימי ניסן, משום דבעי הכנה גדולה לימי ניסן (פרי צדיק פרשת פרה).
- כבר ידעת ענין פרה שהוא סוד המתקת הדינים בסוד פ"ר פ"ה, שהוא סוד המתקת ה' גבורות דפ"ר שכל אחד בגימטריא נ"ו, סוד ה' פעמים נ"ו דויהי נועם, ובהוספת א' לכל אחד הוא

בגימטריא ז"ן, א"ל הוי"ה, שזהו שדרשו המקובלים א"ל הוי"ה ויאר לנ"ו, והנה על ידי הפרה נמתקים הדינים ברחמים ומתהווה ממנה אדרבה כפרה לישראל (אגרא דכלה ריש פרשת חוקת).

- קבעו חז"ל בסוף השנה קריאת פרשת פרה קודם פרשת החודש, דכתיב לב טהור ברא לי אלוקים ואחר כך ורוח נכון חדש בקרבי, שצריכים מקודם להיות כלי לקבל ההתחדשות, ובכל שנה יורד התחדשות לישראל וצריכים מקודם לטהר הלב... וזמן זה מסייע לטהרה על ידי שבזמן שבית המקדש היה קיים היו כל ישראל עסוקים בטהרה בימים אלו לטהר עצמן לקרבן פסח, לכן הזמן מבקש תפקידו ומסייע לטהרת הלב גם עתה (שפת אמת פ' פרה תרמ"א).

- אי אפשר לזכות לפסח בזמן שבית המקדש היה קיים בלתי טהרת 'מי חטאת', היינו להאמין באמונה פשוטה, כדי לטהר המוח מכל פגמין ולבוא לידי הכנעה אמיתית, ואז נוכל להרגיש עריבות נעימות הפסח. ועתה בעוה"ד שאין לנו קרבן פסח המצה היא במקום פסח, קורין מקודם פרשת פרה לכוונה הנ"ל, היינו אפר פרה שהיא הכנעה, היא הכנה לקדושת הרגל, ועל ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט... [על ידי העבודה של 'פרשת פרה'] שמכניע את עצמו ומשליך כל השטותים מעליו, ופושט צורה הישנה, יוכל לזכות ל'חדש' - שהיא רוח חדשה, וכסדר הכתוב (תהלים נא, יב) לב טהור ברא לי אלקים ואחר כך ורוח נכון חדש בקרבי, שלא תתכן הרוח חדשה כי אם על ידי שקדמה לה הטהרה, ואפר פרה היא הכנה לקבל התלהבות רשפי אש שלהבת השם ואורות הרגל... ועל ידי קריאת פרשת פרה יוכל לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב (ישמח ישראל פרה א).

- על ידי שהאדם שומר שבת כהלכתו, ונזהר מכל הל"ט מלאכות, על ידי זה... זוכה לליבון עוונות, ובפרט בשבת זה פרשת פרה שקודם חג הפסח, שהוא לטהר טמאים, על ידי שמירת שבת מכל הל"ט מלאכות ישפיע השי"ת רוח טהרה על כל ישראל לטהר אותם מכל הטומאות והחטאים, ויתלבנו כל העוונות בבחינת 'כשגל ילבינו', שיהיה בכוחם לקבל קדושת חג הפסח בכשרות, ושינצלו ממשוהו חמץ בפסח... ושמירת שבת מטהרת את האדם מכל התאוות והטומאות, ובפרט בשבתות האלו שקודם הפסח... ושבת זה פרשת פרה שהוא 'לטהר טמאים' נשפע טהרה מכל הטומאות... ונתבטלו כל הפר דינים וה' גבורות מנצפ"ך, ונתהפך מפר"ה שהיא פ"ד ה' לאותיות הר"ף - שיהיה בחינת (תהלים לז, ח) 'הר"ף מאף ועזוב חמה' - ויקום מ"ש 'ויאמר למלאך המשיחית הרף' שיתבטלו כל החולאים מישראל ויהיו נשפעים כל הטובות והברכות על כל ישראל... והפרה מטהר כמו מקוה טהרה, ועיקר הטהרה היא על עוון טומאת הברית... הן שינצלו ישראל מעוון המר, והן שלא יהיה השחתת זרע - שיזכו לגדל בנים ובני בנים, והן בענין הפרנסה שמרומז גם כן בזרע כמו שכתוב 'הא לכם זרע' לא יהיה שום בחינת השחתת ח"ו, ויהיו כל ישראל מושפעים בפרנסה בריחוק, ויהיו נשפעים כל הטובות והברכות על כל ישראל ברוחניות

ובגשמיות אמן (מגן אברהם פ' פקודי-פרה)

- בשני פרשיות פר"ה והחודש"ש שאחרי פורים מתחיל ההכנה לשבת בגדול וקרבן פסח, והוא מרומז בפסוק ויקחו להם ש"ה לבית אבות' - סופי תיבות של פרה החודש הוא ש"ה, והוא גם נוטריקון ש'בת הגדול וכן ש'ערי תשובה' - שיקחו להם דבר זה שיפתחו שערי תשובה ויתחילו לבקר הקרבן, היינו שיבקרו בעצמם שיוכלו לקרב את עצמם להשי"ת על ידי הכשר וליבון וזיכרון קומת גופם... ועל ידי זה נזכה לגאולה שלמה, כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, שיגאלנו השי"ת גאולה שלמה בכלל ובפרט, ברוחניות ובגשמיות, בחסד ורחמים בב"א (מגן אברהם פקודי-החודש).

סדר קריאת פרשת זכור:

בפרשת פרה ובפרשת החודש, קודם קריאת הפרשיות שלהם לשם יהוד וכו', וישמע הפרשה מתוך החומש בכוונה עצומה כל תיבה ותיבה היוצא מפי הקורא. ובהפטורה של פרשת פרה יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו בשעת קריאתו ליוצרנו ובוראנו ית"ש על הנחמות הגדולים הנזכרים שם, מרוב התשוקה וביחוד בפסוק 'ונתתי לכם לב כשר ורוח חדש אתן בקרבכם וגו' ואת רוחי אתן בקרבכם וגו', ובוראי מרוב תשוקתו על זה יכול אדם לבוא לידי ירידת דמעות מגודל התשוקה (יסוד ושורש העבודה שער המפקד שער י"ב)

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה, ברחילו ורחימו, ליחד שם י"ה בו"ה
בין ראש שנים, בשם כל ישראל.

הנה אנחנו באים לשמוע פרשת פרה אדמה שבתודה, כאשר תקנו לנו חכמינו
זכרונם לברכה לקרואה בשבת שלפני שבת החודש, לתקן את שדשה במקום
עליון, ולעזר את טהרתו של ישראל בבקשתנו לב טהור ברא לי אלקים
ורוח נכון חדש בקרבי, ויתמים בנו מקרא שפתינו וזרקותי עליכם מים טהורים
וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גליליכם אטהר אתכם. ונזכה לקיים את מאמר
חכמינו וזכרונם לברכה חיב אדם לטהר עצמו בגל, שנהיה טהורים בגוף
ובנפש לקבל את אורות חג הפסח הבא עלינו לטובה. ונזכה לטהר את עצמנו
מכל העוונות, ולזכר וללבן את את כל מדותינו, וישפיע עלינו שפע טהרה,
שפע ברכה ושועה בבני חיי ומזוני דיוחי, ונהיה בריאים וחזקים בכל אברינו
וגידנו, ולגאלה שלמה בכלל ובפרט ברוחניות ובגשמיות בחסד וברחמים.
ויהי נעם אדני אלקינו עלינו, ומעשה ידינו בוננה עלינו, ומעשה ידינו בוננה:

ויברך יי אל-משה ואל-אהרן לאמר: זאת חקת התורה אשר-צוה יי לאמר
דברו אל-בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין-בה מום אשר
לא-עלה עליה על: ונתתם אתה אל-אלעזר הכהן והוציא אתה אל-מחנן

למחנה ושחט אתה לפניו: ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל-נבח
פני אהל-מועד מדמה שבע פעמים: ושרף את-הפרה לעיניו את-עדה ואת-
בשורה ואת-דמה על-פרשה ושרף: ולקח הכהן עץ ארו ואזוב ושני תולעת
והשליך אל-תוך שרפת הפרה: וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשור' במים ואחר יבוא
אל-המחנה וטמא הכהן עד-הערב: והשרף אתה וכבס בגדיו במים ורחץ בשור'
במים וטמא עד-הערב: ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה
במקום טהור והיתה לעדת בני-ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא: וכבס
האסף את-אפר הפרה את-בגדיו וטמא עד-הערב והיתה לבני ישראל ולגד
הגד בתוכם לחקת עולם: הנגע במת לכל-נפש אדם וטמא שבעת ימים: הוא
יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי וטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי
וביום השביעי לא יטהר: כל-הנגע במת בנפש האדם אשר-ימות ולא יתחטא
את-משכו ייטמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא-זרק עליו טמא
יהיה עוד טמאתו בו: זאת התורה אדם כי-ימות באהל פלהבא אל-האהל
וכל-אשר באהל וטמא שבעת ימים: וכל כלי פתוח אשר אין-צמיד פתיל
עליו טמא הוא: וכל אשר-יגע על-פני השדה בחלל-הרוב או במת או-בעצם
אדם או בקבר וטמא שבעת ימים: ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן
עליו מים חיים אל-כלי: ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על-האהל
ועל-כל-הכלים ועל-הנפשות אשר היו-שם ועל-הנגע בעצם או בחלל או
במת או בקבר: והזה הטהר על-הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו
ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: ואיש אשר-יטמא ולא
יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את-מקדש ייטמא מי נדה
לא-זרק עליו טמא הוא: והיתה להם לחקת עולם ומה מיי-הנדה וכבס בגדיו
והנגע במי הנדה וטמא עד-הערב: וכל אשר-יגע-בן הטמא וטמא והנפש

הנגעת וטמא עד-הערב:

אמרות ופנינים יקרים

מספה"ק ישמח ישראל

ד' פרשיות – פרשת פרה.

שבת פרה + טהרתן של ישראל + הכנה לפסח

שבת פרה

פרשת פרה הכנה לפסח

כך פרה גדולה שאוכלי פסח צריכין לה, היינו שא"א לזכות לפסח בזמן שבהמ"ק הי' קיים בלתי טהרת

מי חטאת, היינו להאמין באמונה פשוטה, כדי לטהר המוח מכל פגמין ולבוא לידי הכנעה האמיתית, ואז נוכל להרגיש עריבות נעימות הפסח, ועתה בעוה"ר המצה היא במקום פסח קורין מקודם פ' פרה לכוונה הנ"ל.

פרה א

עיקר טהרת פרה

בשפלות רוח ולב נשבר

וכשפוגם ח"ו במוח ששם משכן הנשמה ומשם מקור החיות, כשמחשב מחשבות פסולות ר"ל מחשבת זנות וגיאיות ענף ע"ז ר"ל ופוגם במוחו, נחסר מקור החיות דקדושה ממוחו, והתיקן לזה הוא אמונה וע"י האמונה מחזיר החיות דקדושה אל

המוח, ...והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, החושב לעזרת בניו אשר לא ידח ממנו נדח ח"ו, מגלגל ומסבב סיבה שיטמא זה האיש בטומאת מות, ונצרך להזאת אפר

פרה שהוא חוקה בלי טעם, והמאמינים בה ומשפילים עצמם כאיזוב נטהרו בה, ונשברו טהרו, **עיקר טהרתם תלוי רק בשפלות רוחם ובלבנם הנשבר**, ואחרי יודעם כי הם רחוקים מחכמה ובינה, וכש"נ ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, רק מאמינים באמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה בחוקי ד' עי"ז נטהר מוחם וממשיכים בו חיות חדש ע"י האמונה.

פרה א

האמונה כמאמר השם

היא הטהרה האמיתית

כי באמת האיש הטמא והוצרך לאפר פרה, הי' האיש הזה טמא בנפשו מני אז מפגם מוחו וכנ"ל, ולסיבת חטאיו לא הרגיש בטומאתו הנפשית, עד כי סיבב המסבב שיגע במת ואז יתגלה לו טומאתו הישנה מני אז שנעלם ממנו ידיעתה עד עתה, אבל לא המח הוא המטמא הראשון שלו רק המחשבות הרעות המה טמאוהו מני אז, וכן הפרה והמים אינם מטהרים

בעצמם רק מחמת ציווי הבורא ב"ה והוא אמר ויהי, **וע"י שמאמינים בחוקי ד' שחקק וגזר עלינו, אף שאין** **אנו יודעים שום טעם ונפלאה היא גם בעינינו, ואעפ"כ**

ע"י קריאת פר' פרה נוכל לזכות להרגיש אורות היו"ט הבעל"ט

ובחודש שאז התחלת הטהרות אורות הרגל צריך להקדים הטהרה שהיא אפר פרה, וכמו"ש חמוגיד הק' ממעורטש ז"ל האיד מחפשים אש באפר [כל"א וויא געפונט מען פייער אין אש]. ומרומז להנ"ל שאפר פרה היא הכנה לקבל התלהבות רשפי אש שלהבת השם ואורות הרגל, וכזה מבואר המדרש הנ"ל מי גדולה מזו וכו' שאוכלי פסח צריכין לה, היינו שאפר פרה שהיא הכנעה היא הכנה לקדושת הרגל, והי' ראוי לקרות פרה קודם פסח, אך לטעם הנ"ל שצריך להקדים לב טהור לרוח חדשה, וז"ש שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום, שע"י קריאת פר' פרה יכול לזכות ולהרגיש באורות הקדושות של היום טוב הבעל"ט.

פרה א

לא אחד לא יחידו של עולם, שבלעדי עזרו אין עזר לברר הטהור מהטמא. כן יעזרנו ד' לטהר לבנו לעבדו באמת ולזכות לקבל התורה ק' בטהרה, ונשברו טהרו, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה.

במדבר ג

ע"י התורה זוכים לטהרה

ות"ח לא אתדכ"ב"נ לעלמין אלא במילין דאורייתא וכו'...היינו לימוד התורה הקדושה הוא מקדש ומטהר את האדם בטהרה האמיתית העומדת וקיימת לעד, וכמו"ש אדמו"ר הזקן מווארקא זצלה"ה זי"ע, דבורי האחרונים קודם פטירתו לאדמו"ר זצלה"ה בזה הלשון, דיא גמרא איז די גרעסטע טהרה, והענין טהרה הוא מלשון הכתוב וכעצם השמים לטהור, שהוא אור בהיר, ועדה"כ מצות ה' ברא מאירת עינים, ר"ל ע"י קיום התורה והמצוות נתפקחו עיניו לראות שהי' עד עתה ע"י חטאיו בחזקת סומין, וכמו"ש דהע"ה השיגוני עונותי ולא יכולתי לראות, ורואה בעינים פקוחות גודל רוממות הש"י, ולעומת זה שפלות עצמו איך שצריך לטהרת הנפש.

כי תצא ה

עיקר הטהרה ע"י ביטול לכלל ישראל

אפשר י"ל עוד על דברי הלל הזקן אם אני כאן הכל כאן. ידידו דעל חטא המר לא מהני תשובה כמו"ש הזוה"ק, ובמקום אחד כ' הזוה"ק בחיליא סגי מהני תשובה, ר"ל ע"י ביטול והכנעה להכלל ישראל, כי איש את רעהו יעזור ומסייעו לתשובה, וזה מקוה ישראל, ר"ל כמו שהמקוה מטהר טמאים כן הכלל ישראל מטהרים, ור"ל ע"י ביטול ויחוד הלב להכלל ישראל, וכמו"ש הה"צ מהר"י מקאזמיר זצלה"ה זי"ע שכמו במקוה שער א' חוצץ כמו"כ בהכלל ישראל, וביאור דבריו כמו שאמרנו, כי עיקר טהרה היא ביטול ואסיפה, ואם מתגאה על חבירו וידימה בדעתו שהוא גדול מחבירו אפ"י עם שער אחד ממילא איננו מבטל את עצמו להכלל בביטול גמור, וזה הוא החציצה, וזהו אם אני כאן, אם רוצה לבטל את עצמו להכלל ישראל לתקן הפגם המר, הכל כאן,

אנחנו מאמינים באמונה שלימה בדברי אלקים חיים ומשפילים עצמינו עד כאיזוב, זה הוא מקור הטהרה שדוחה הטומאה ושמתקנת פגם המוח ומח' בחיות אלקית, וזה הוא פירוש אמרם ד"ל אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין אתה רשאי לעבור על גזרותי דכתיב זאת חוקת התורה, היינו המאמר מהשי"ת הוא המטהר, שכשאתה מאמין כי דברי הקב"ה א"ס ב"ה אי אפשר להשיגם ואין לך רשות להרהר אחריהם, ואתה מאמין באמונה שלימה בהם בלי נטי' ימין ושמאל ח"ו, אז האמונה במאמר השי"ת היא היא הטהרה האמיתית. כן נזכה ע"י האמונה שלנו לטהרת הלב והמוח לזכות להכנה על חג הקדוש הבא עלינו לטובה.

פרה א / חקת א

ע"י ההכנעה מפר' פרה יוכה לרוח חדשה

וע"י שבירת הלב זוכה ללב טהור, שהוא בעיניו כאפס וכאין, ואפ"י ידמה לו שיש בו מעלה עכ"ז כשיתבונן היטב ימצא כי לא עשה מאומה, וכמו"ש הר"ר מיכלי זצלה"ה עה"פ והפשיט את העולה, היינו המעלה שנדמה לו שיש בו ניתח אותה לנתחי', היינו שיתבונן היטב על כל דבר בפרטות ויראה שלא פעל עדיין מאומה ולא קיים מצוה אחת כתיקונה, וע"ז רוח חדשה אתן בקרבכם, כי לא יוכל להיות לובש צורה חדשה רק אם פושט צורה הישנה, כמו שאם ירצה לעשות מכלי מתכות כלי אחר צריכין להתיכה כולה ואז נוכל לעשות ממנה כלי חדש, וע"י שקדמה פרה, שהיא עפר ואפר וכו"ל, וע"י שמכניע א"ע ומשליך כל השטותים מעליו ופושט צורה הישנה, יוכל לזכות לחדש שהיא רוח חדשה.

פרה א

טהרה

ע"י הכנעה זוכים לברר הטהרה מהטומאה ועיקר הבירור מכל דבר הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, ע"י שידוע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומח', וזה מי יתן טהור מטמא

צריך להיות כאן בכל גופו ונפשו, בלי שום חציצה, ר"ל לבטל א"ע בתכלית הביטול וכאין וכאפס יחשב בעיניו.

סוכות יג

הכנה לפסח

ע"י תשובה מאהבה אף על חטאים קלים

הלימוד תורה בשמחה מאירת עינים, לראות כל נגעי

עצמו ולהרגיש בחטאים דקים מן הדקים, וכדברי הזהו"ק אוריינתא מודעת ל' חוב', והתוה"ק נקראת אמת, ולכן ע"י התורה זוכה להשיג האמת ומבין חטאו, ואין שמחה כמו שמחת הנפש, כשמרגיש הארת פני מלך חיים, כי נרצה ונתפייס ונתקבל תשובתו לרצון לפני ד', ... וזו"ש בסה"ק שמיים שושן פורים מתחילים הל' יום קודם לפסח והוא הכנה לפסח שבכל יום מתקדש יותר, וזהו ע"י שמישים על לבו שצריך לעשות תשובה גם על חטאים קלים ולתקנם בבח' תשובה מאהבה זוכה להתקרב לקדושת חג הפסח הבעל"ט.

שושן פורים ט

הזמן מסייע לתקן את החטאים המחשיכים עינינו

וכאשר מבואר בחסד לאברהם מאזולאי ז"ל שבכל השלושים יום מתנוצץ אור התשובה בעולם ומסייעין מן השמים לכל מי שיחפוץ בתשובה ונוטלין ממנו חלק ל' מרשעו, ממילא מתעורר אז בארבעה עשר לחודש אדר אור הראשון מהשלושים יום לבטל שמץ ע"ז, כאשר בטלו אז במצרים בארבעה עשר בניסן הע"ז במס"נ כן התעורר גם עתה, וזה טעם 'כדת היום', כי היום גורם ומסוגל לזה לבטל יצרא דע"ז.

...וזה הוא נוקב והולך לעד, 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה', שנוכל לזכות לתקן שני החטאים האלה [זנות ומינות] המחשיכים עינינו מהביט יופי ואור התורה ולטעום כי טוב סחרה, ובכח האמונה כי נתעורר הרצון ובכח השמחה של מצוה נזכה לתקן ולפתוח עינינו ולבנו בתורתו, ונזכה להכנה דרבה על ימי הפסח הבעל"ט.

שושן פורים ז

תשובה על אביזריהו דע"ז ולהשליך מחשבות זרות

ואף שאין אנו משוקעים ח"ו בחטא ע"ז, עכ"ז נזכרים לשוב מאביזרי דע"ז, כעס, וגאו', כמאחז"ל שאלו ח"ו כעובד ע"ז, וגם כ"ז שאדם מישאל עושה מה שאינו לפי כבודו של זרע שלומי אמוני ישראל היא בבח' ע"ז, עבודה שזרה לו, היינו שאין ראוי שהוא יעשה הדבר ההוא, ולקרבינו אליו מקום הרחמים והרצון לבד, ואז נזכה לראות אור פני מלך חיים ולתקן את אשר פגמנו ולהשליך כל השטותים והמחשבות זרות ורעות, שבאמת אינם זרים לו, רק שלו הם, כי מצד מעשיו ופעולותיו אשר לא טובים הם גם מחשבתו משוטט בדברים

פחותים וגרועים, ואילו הם המ"ז שבאים בשעת תורה ותפילה לבלבל דעתו, ולקבל על עצמו עול מצות החג הקדוש הבעל"ט בלב טהור ובבח' קחו לכם צאן, אף שבעוה"ר נחרב בית מקדשנו ואין אנו יכולים להקריב ק"פ, מ"מ המצה שהיא מיכלא דאסוותא היא במקום ק"פ עד שנזכה לביאת גוא"צ בב"א ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

שבת הגדול ג

עיקר ההכנה ע"י אהבת ריעים

עיקר הכנה וטהרה הנחוצה להקרבן פסח הוא אסיפת המעניים ואגודת רעים האהובים, כי ע"י ביטול והכנעה בבחי' כתיש כתישין יראה שפל ערכו, עד כמה שהוא משוקע בתאוות עוה"ז, ואז יבטל כל מחשבותיו בביטול גמור, ויקדש לבו ורצונו לטוב, להיות רק חשקו ורצונו למה שמצווה לבסוף, לעבודת ד', אבל לא ח"ו לתאוות עוה"ז, וזהו שכתב הרמז"ל ישתדל להיות בחבורה, וכמאמרם ז"ל כל המחובר לטהור טהור, כי כ"ז שישאל המה מחוברים יחד המה מחוברים בשורשם, אבל כאמת היא ההלכה שוחטין על היחיד, וכוה"ז מצה במקום פסח, וכוה"ק נקרא מיכלא דאסוותא שמרפא כל נגעי אכילה, ויוכל לזכות לאכול כל השנה כולה בקדושה ובטהרה.

ויקרא ג

לעילוי נשמת

זקני הרה"ח ר' מאיר דב"ר שמעון יצחק ז"ל רבניצר

נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב"ז"ל רבניצר

נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר

נלב"ע כ"ג כסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי

נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

תנצ.ב.ה.

לעילוי נשמת

האשה החשובה והצדקנית נו"נ לב"ק אדמו"ר הזקן מאלכסנדר זי"ע

מרת מלכה דבורה ראזנבערג ע"ה

בהרה"ח ר' יחיאל ראובן יהודה זצ"ל

נלב"ע י"ז אדר תשס"א

תנצ.ב.ה.